

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Úplatkářské trestné činy a jejich vliv na ekonomiku obchodního závodu

Vypracovala: Michaela Měšťanová

Vedoucí práce: JUDr. Martin Slobodník

České Budějovice 2019

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela MĚŠŤANOVÁ**
Osobní číslo: **E16472**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**
Název tématu: **Úplatkářské trestné činy a jejich vliv na ekonomiku obchodního závodu**
Zadávací katedra: **Katedra práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl:

Hlavním cílem práce je prozkoumat vliv úplatkářské trestné činnosti na ekonomiku závodu. V práci bude nejprve definována úplatkářská trestná činnost dle odborné literatury. Dále pak budou sledovány dopady této činnosti na konkrétní subjekty. Záměrem práce je také upozornit na tuto těžko měřitelnou či zjištělnou činnost, informovat o jejím působení na chod a ekonomickou stránku závodů.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury vztahující se k tématu.
2. Teoretická část - definice, vymezení pojmů, historie
3. Praktická část - případová studie, rozbor dopadu problematiky na daný subjekt
4. Vyhodnocení a závěr.

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Historický exkurz. 4. Praktická část. 5. Závěr. 6. Summary. 7. Seznam literatury 8. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **40-50 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Chmelík, J., & Tomica, Z. (2011). *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde.

Chmelík, J., &, kol. (2003). *Pozornost, úplatek a korupce*. Praha: Linde.

Frič, P. (1999). *Korupce na český způsob*. Praha: G plus G.

Jelínek, J., &, kol. (2014). *Trestní právo hmotné*. Praha: Leges.

Jelínek, J., & Herczeg, J. (2013). *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob*. Praha: Leges.

Volejníková, J. (2007). *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Praha: Profess Consulting.

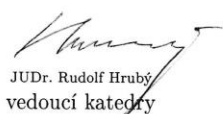
Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Martin Slobodník**
Katedra práva

Datum zadání bakalářské práce: **19. listopadu 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **12. dubna 2019**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13
370 05 České Budějovice

JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 19. listopadu 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma „Úplatkářská trestná činnost a její vliv na ekonomiku obchodního závodu“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....
Michaela Měšťanová

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu JUDr. Martinu Slobodníkovi za ochotu, odbornou pomoc a cenné rady při zpracování práce.

Obsah

1	Úvod	8
2	Náhled do problematiky	9
2.1	Korupce	10
2.2	Formy korupce	17
3	Historie korupce	21
3.1	Historie právních úprav korupce na území ČR	22
4	Vymezení důležitých pojmů	25
4.1	Úplatek	25
4.2	Úřední osoba	25
4.3	Obecný zájem	26
4.4	Podnikání, podnikatel	26
4.5	Obchodní závod	27
5	Úplatkářské trestné činy a jiné trestné činy postihující korupční jednání	28
5.1	Přijetí úplatku - § 331	28
5.2	Podplácení - § 332	29
5.3	Nepřímé úplatkářství - § 333	30
6	Protikorupční opatření a instituty	31
6.1	Mezinárodní útvary	31
6.2	Nevládní organizace	33
7	Ekonomické aspekty úplatkářství	34
7.1	Úvahy o úplatkářství z pohledu ekonomie	34
7.1.1.	Makroekonomické aspekty	35
7.1.2.	Mikroekonomické aspekty	35
7.2	Ekonomické ukazatele	37
8	Praktická část	39
8.1	Korupce a podnikání	39

8.2	Sběr dat.....	42
8.3	Dílčí závěr praktické části.....	49
9	Závěr.....	51
10	Summary.....	53
11	Přehled použitých zdrojů.....	54

1 Úvod

Předkládaná bakalářská práce se zajímá o problematiku korupce v České republice, a to konkrétně v soukromé sféře. Do hloubky rozebírá výskyt korupce v podnikatelském prostředí z hlediska toho, kdo a jakým způsobem se korupčního chování může dopustit a jaký má korupce dopad na podnik a jeho vlastníky. Za pomoci informací zjištěných ve veřejných rejstřících jsou studovány jednotlivé případy korupčního chování, kterého se obchodní korporace dopustily v uplynulých letech.

Korupce je velmi těžko měřitelná a nesnadno odhalitelná. V médiích přibývají nové a nové kauzy, na jejichž základě však není vhodné úroveň korupce objektivně posuzovat. Nelze totiž přesně rozlišit, zda se jedná o vykonstruovaný případ, jehož aktéři záměrně nahlašují oběti a zúčastněné osoby médiím, či zda jde o důkladnou práci investigativních novinářů. (Frič, 2010)

Práce je členěna do devíti kapitol, v nichž je na začátku čtenář seznámen s pojmem korupce a její historií. Následující kapitola vymezuje důležité pojmy, které jsou v práci používány, dále pak jednotlivé skutkové podstaty úplatkářských trestných činů dle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. V krátkosti je také nastíněna problematika mezinárodního boje proti korupci, jehož je Česká republika součástí. V neposlední řadě je přiblížen pohled ekonomie na korupční jednání. Praktická část se věnuje podrobnému rozboru jednotlivých případů korupčního chování, kterého se dopustily obchodní korporace na našem území a také je zohledněna jejich ekonomická situace.

Cílem práce je se pokusit do problematiky blíže nahlédnout a obeznámit s ní veřejnost. Korupce je v souvislosti se soukromým sektorem často skloňovaný pojem, avšak pokud se zaměříme na případy z praxe, zjistíme, že mnoho pravomocně odsouzených obchodních korporací není. Dále chce práce upozornit na následné dopady korupce u nalezených případů. Záměrem je detailně popsat a definovat jednotlivé případy, zkoumat jejich dopad na obchodní korporaci, zejména tedy na její ekonomickou činnost a také na jednatele korporací.

2 Náhled do problematiky

V textu práce se hojně vyskytují slova úplatkářství a korupce. Na začátku by tedy bylo vhodné je osvětlit, vymezit mezi nimi vztahy a zmínit, jakým způsobem lze tyto pojmy chápat. V literatuře existuje mnoho definic, ale žádná z nich není obecně uznávaná. Většina autorů se snaží vysvětlení pojmů úplatkářství a korupce konkretizovat, ale tím opomíjí jejich globální význam. S objasněním pojmu korupce jsou také spjaty normy, morální hodnoty a zásady čili obecně můžeme korupci označit jako jev společensky škodlivý. Autoři, kteří se touto problematikou zabývají, se shodují, že jde o deviantní chování, tedy odchýlení se od norem, jež regulují činnost dané osoby (např.: úřední osoba, podnikatel). Lidé obecně slova korupce a úplatkářství považují za synonyma. (Frič, 1999)

Samotný výraz korupce zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (v textu také TZ), nevymezuje. Novelou č. 10/1999 Z. z. došlo ke změně terminologie a dříve nesl třetí díl hlava osmá zvláštní části název korupce. Dnes se v desáté hlavě zvláštní části TZ, konkrétně ve třetím díle používá úplatkářství. Pod tento pojem v trestním zákoníku náleží trestný čin § 331 přijetí úplatku, § 332 podplacení, § 333 nepřímé úplatkářství a § 334 společné ustanovení, kde jsou vymezeny pojmy související s uvedenými trestnými činy – úplatek, úřední osoba, obstarávání veřejného zájmu. (Jelínek, 2014) Avšak ani pojem úplatkářství zde není blíže specifikován. Jelikož však jde o trestněprávní termín, bude v této práci používán a pokládán za stěžejní.

Nyní již k podrobnému rozboru těchto dvou pojmů. V trestním právu lze termín korupce chápat jako obecný a úplatkářství jako termín konkrétní. Také můžeme říci, že korupce je pojem nadřazený, má širší význam a zahrnuje v sobě samotné úplatkářství. Korupce nemusí být vždy úplatkářským trestným činem. Jednání, které může naplňovat obecné znaky korupce, nemusí být z hlediska trestního práva vnímáno jako závažné, tedy trestné. (Gřivna, 2005) Vyplývá to z odborné literatury zabývající se danou problematikou, a to jak ze současných, tak i z historických zdrojů. Některé z příhodných definic konkrétních autorů či organizací uvedených v následující podkapitole.

2.1 Korupce

S termínem korupce se setkáváme čím dál, tím častěji. Vyskytuje se na libovolných místech – ve všech zemích, politických sférách či v podnikání a obchodu. Tímto fenoménem se zabývá mimo jiné i řada vědních oborů od ekonomie, přes filosofii, až po kriminologii či právní vědy. Nelze ji dobře zachytit, je velmi pečlivě utajovaná a svědectví jsou neprůkazná. Také je obtížné posoudit, co tedy vlastně korupční chování je a co naopak není. Výklad se může lišit, jelikož si tento pojem každý může vyložit dle svého. Zaježí na sociálním prostředí, názorech, tradicích. (Frič, 1999) Vždy se však musí posuzovat v souladu s tamním právem, a pokud jde o státy integrované v mezinárodních organizacích, s právem mezinárodním.

V případě, kdy je chování považováno za korupční a zároveň shledané zákonem za trestné, nemusí se vždy jednat pouze o úplatkářství, ale i další skutkové podstaty trestných činů. Může jít rovněž o následující trestné činy:

- Zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 TZ
- Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti dle § 330 TZ
- Neoprávněné nakládání s osobními údaji dle § 180 TZ
- Zneužití informace a postavení v obchodním styku dle § 255 TZ
- Pletichy v insolvenčním řízení dle § 226 TZ
- Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži dle § 257 TZ
- Pletichy při veřejné dražbě dle § 258 TZ
- Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248 TZ

Za specifických okolností může korupce souviset s trestným činem podvodu dle § 209 TZ nebo s jednáním spadajícím pod skutkové podstaty trestných činů pojištění nebo úvěrového podvodu dle § 210, 211 TZ. (Růžička, 2006)

Radou Evropy přijatá Občanskoprávní úmluva proti korupci, kterou Česká republika ratifikovala v roce 2003, hovoří o korupci jako o: „*přímém či nepřímém vyžádání, nabídnutí, předání nebo přijetí úplatku či jakékoliv jiné nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně, které narušují řádné plnění jakékoliv povinnosti nebo jednání vyžadovaného od příjemce úplatku, nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně.*“

Transparency International používá svou vlastní poměrně širokou definici: „*Korupci lze definovat jako zneužití svěřených pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního (soukromého) prospěchu.*“

Dle Policie České republiky je možno korupci charakterizovat jako: „*Zneužití postavení, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování. Je motivováno snahou po materiálním zisku nebo získání jiných výhod. Je projevem chyby v rozhodovacím a řídicím procesu.*“

Jan Chmelík ve své knize Pozornost, úplatek a korupce, termín definuje takto: „*Korupce je neformální vztah dvou subjektů jednajících v rozporu s dobrými mravy spočívající v nabídce, příslibu, realizování výhody v něčí prospěch nebo akceptování takového požadavku za vyžádanou, nabídnutou nebo slíbenou odměnu.*“ Tato definice byla vyslovena na základě rozborů společných atributů korupčního chování v definicích několika významných autorů.

Je obecně známo, že naše společnost má tendenci inklinovat k úspěchu, penězům a touze po moci. Právě tyto faktory jsou hnacím motorem korupce. Výše zmíněné tvrzení je ale málo vypovídající o tom, jak korupce vlastně vzniká a z jaké příčiny. Touha po zisku, penězích a moci je stálým faktorem, který ze společnosti nikdy nevy-mizí. Korupce má pokaždé dvě strany – plátce a příjemce. Může jít o aktivní vymáhání (v angl. jazyce – extortion) nebo pasivní přijímání (v angl. jazyce – bribery).

Jan Chmelík v jedné ze svých publikací uvádí čtyři vzájemně související činitele, které vytvářejí korupční prostředí:

1. Monopolizující efekt – existuje skupina firem kontrolující trh, jež stát zapojuje do výkonu určitých prací či služeb. Jde o omezený počet subjektů, přičemž, pokud se na trhu zvýší počet firem, jež by mohly uspokojit poptávku státu, pravděpodobně dojde ke korupčnímu jednání s cílem vyhrát ve výběrové řízení a získat státní zakázku. Pokud je naopak firem málo, dochází z důvodu nedostatečné konkurence k tomu, že si obchodní korporace nechávají od státu platit přemrštěné sumy a práci odvádějí nekvalitně nebo se zpožděním.
2. Široké rozhodovací pravomoci v rukou jednotlivce či organizace – pokud existuje jen velmi málo kontrolních mechanismů, nebo dokonce žádné, dochází ke vzniku příležitosti ke korupčnímu jednání ze strany úředních osob. Tedy aby využili své pravomoci za úplatu.
3. Nedostatek transparentnosti – snížení možnosti kontroly osob. Jde například o osoby zavázané bankovním tajemstvím, se speciálními znalostmi nebo informacemi, se kterými je obeznámen velmi úzký okruh lidí.

4. Asymetričnost – nesoulad právního, administrativního, kulturního, ekonomického a politického systému. (Chmelík, 2003)

Existuje celá řada faktorů, které tvorbě korupčního prostředí přímo napomáhají. Nazývají se kriminogenní nebo také prokorupční faktory. Autoři Frič a Chmelík se ve svých publikacích shodují s uvedenými faktory:

1. Normativní systém – korupci se vždy bude dařit lépe ve společnosti, kde nepůsobí žádný oficiální systém norem, které budou upravovat chování a fungování jejích členů.
2. Administrativa – korupci prohlubuje přemíra byrokracie, neefektivnost a zdlouhavé vyřizování požadavků občanů státní správou, nejasné fungování státní správy a její administrativní činnosti.
3. Výše úplatku – od určité individuální hranice je nabízenému úplatku stěží odoláváno, a tím pádem je každý potenciálním pachatelem korupčního jednání. Každý se tedy stává úplatným.
4. Systém kontroly – při nesprávně fungujícím systému kontroly není dostatečnou hrozbou, jelikož je riziko odhalení korupce nízké.
5. Systém sankcí – ve společnosti musí platit, že tresty za korupční jednání budou vysoké, aby se korupce za žádných okolností aktérům nevyplatila.
6. Tradice a vzory – v některých zemích světa je korupce považována za zcela normální jev nebo si bez ní členové společnosti nedokáží fungování státu představit.
7. Sociální chaos – jev nastupující ve společnosti, kde došlo k nějakým významným změnám. Projevuje se ve všech společenských sférách.
8. Hodnotový žebříček – společnost má deformovaný žebříček hodnot a na prvních příčkách je osobní prospěch, bohatství, rychlý zisk apod.
9. Chudoba – sociální situace – nízké platy státních zaměstnanců mohou mít za důsledek touhu po bočních aktivitách, které kompenzují malý výdělek.
10. Média – míra objektivity a serióznosti sdělovacích medií má obrovský vliv na veřejné mínění, dokáže proto ovlivnit korupční chování a smýšlení veřejnosti o korupci samotné. (Chmelík, 2003)

Z nastudované odborné literatury lze vytušit, že se autoři spíše orientují na příčiny či okolnosti vzniku korupce, avšak korupci jako takové se věnují okrajově.

Korupční normy

Součástí korupčního systému jsou určitá pravidla a vazby, které zajišťují jeho fungování. Korupční normy říkají, že každý člověk je úplatný, jen záleží na okolnostech či výši úplatku. Dále také, že úplatek otevírá dveře, je jen potřeba znát vhodné osoby na správném místě.

Nepsaná pravidla – korupční normy vznikají mezi skupinou jedinců, která se vzájemně podílí na určitém korupčním chování. Skupina se korupčního jednání dopouští ve většině případů opakovaně nebo zvyšuje rozsah svého konání. Členové bývají většinou blízkými přáteli nebo rodinnými příslušníky. Vazby mezi těmito osobami jsou silné a důvěrné. Díky těmto nepsaným pravidlům mají lidé zapleteni do korupce pocit, že je jejich jednání chráněno a vlastně nekonají nic protizákonného. Normy mohou také vzbudit dojem, že jde o morální povinnost a vytvořený nátlak donutí jedince ke korupčnímu chování. Pokud tak člověk neučiní, může očekávat určité sankce, dokonce může být ze skupiny vyloučen. (Frič, 1999)

Sociální dezorganizace

Úzce související pojem s korupčními normami, který je definován jako slabé místo v oficiálním normativním systému. K sociální dezorganizaci může docházet v několika případech. Za prvé jde o situaci, kdy existuje současně několik pravidel, které se však vzájemně vylučují. Není jasná jejich vzájemná priorita. Za druhé může sociální dezorientaci způsobit nedostatečné sankcionování daných norem a zákonů nebo naopak nedostatečně viditelné výsledky či nedostatečná motivace pro jejich dodržování (vztaženo k výkonu práce úředních osob). V posledním případě jde o situaci, ve které oficiální pravidla zcela chybí a není jasné, jakým způsobem jednat. Například situace v postkomunistických zemích v období transformace. Staré normy již nejsou platné, ale nové ještě nebyly vytvořeny nebo nejsou kompletní. (Frič, 1999) Ve společnosti, kde se nesprávné normy uchytlí, si na ně lidé zvyknou a poté se velmi těžko obnovují normy oficiální. V průběhu času jsou v takové společnosti vytvořeny sociální struktury, které korupční normy protěžují, jelikož z nich mají prospěch.

Korupční klima

Soubor kolektivních představ a kulturních vzorů. Zneužívání úředních pravomocí, poskytování a přijímání úplatků je pro obyvatele dané země chápáno jako něco zažitého, a tedy zvykově omluvitelného. Jde o kanál, jímž je korupce živena a stále roste.

Korupční klima existuje souběžně s formálními normami, ale zároveň markantně ovlivňuje myšlení lidí a vytváří normy vlastní. Tyto normy jsou jednoznačně v rozporu s právním kodexem státu. Ke korupčnímu chování dojde jen stěží, pokud občané respektují formálně platný systém zákonů, z jejichž hlediska se korupce jeví jako jev nežádoucí. Pokud jsou oficiální pravidla a zákony ve společnosti uznávány a klade se důraz na jejich dodržování, lidé je přijmou za své. Vznikne tedy určitá občanská odpovědnost, díky které tento jev ve společnosti nebude tak častý, jelikož lidé budou vzájemně lpět na dodržování zákona. (Frič, 1999)

Institucionalizace korupce

Fungování a přežití korupce ve společnosti je ohroženo několika okolnostmi. Korupce je vystavena mnoha hrozbám a rizikům, které i přes korupční normy a regulace nemusí být stoprocentní. Stále jde o nelegální činnost, šance na odhalení je velká, a pro subjekty figurující v této činnosti může mít fatální následky. Čím větší jsou rizika odhalení, tím menší je pravděpodobnost, že se ke korupčnímu jednání připojí i úřední osoby. Institucionalizace korupce spočívá v začleňování úředních osob do korupce. Tedy snižování rizika odhalení korupce pro všechny zúčastněné. Nejobvyklejší formou institucionalizace je klientelismus. (Frič, 1999)

Institucionalizace korupce nejen, že urychluje vyřizování záležitostí osob s úředními osobami, ale zasahuje a hýbe celým ekonomickým odvětvím. Za socialismu například vznikla funkce tzv. nákupčího, který vyřizoval dodavatelsko/odběratelské vztahy na základě poskytnutí či přijetí úplatku. Stát platil lidem pracujícím ve službách menší mzdy, jelikož bylo známo, že berou od klientů úplatky. Dále bylo zcela běžné podplácení při získávání pracovních pozic či pro přijetí dětí do škol. (Frič, 1999)

V knize Korupce na český způsob uvádí autor Pavol Frič v souvislosti s institucionalizací korupce celkem čtyři stádia, a to:

1. Náhodná korupce – korupční chování je ojedinělé a nedochází k jeho šíření. Lidé ve společnosti preferují dobrou pověst před ziskem a mocí. Je zde velké riziko odhalení a jedinci, kteří se trestného činu dopustí, jsou přísně trestáni. Kontrolní orgány velmi dobře plní svou funkci.
2. Spontánně regulovaná korupce – v případě, že selžou kontrolní orgány a lidé za trestnou činnost nejsou řádně potrestáni, dochází k uvolnění. Normy a zákony porušuje více lidí, jelikož je kontrola méně častá a méně dokonalá.

3. Organizovaná korupce – v této fázi jde o organizované zločiny, do kterých je postupně zapleten celý řetězec jedinců. Společnost začíná být vůči korupci méně vymezená. Aktéři mají snazší a širší pole působnosti. Kontrolní orgány přestávají plnit svou činnost.
4. Systémová korupce – nejhorší stádium, kdy korupce prorůstá do všech sfér společnosti. Prolíná se zde institucionalismus, klientelismu i nepotismus. Dochází ke zřizování kontrolních orgánů na vymáhání úplatků. Tato fáze má pro společnost destruktivní účinek. (Frič, 1999)

Klientelismus

Označení pro způsob upřednostňování určitých skupin přátel a osob blízkých. Vztahu mezi patronem a klienty, kteří jsou na jeho službách závislí. Vztah je velmi osobní a důvěrný. Paradoxem je, že i přes nerovnost jedné ze zúčastněných stran je tento vztah mnohdy dobrovolně oběma stranami udržován. Vztah vede k tomu, že nejsou na trhu dodržována neosobní pravidla, ale jde o známosti, protekci a klientskou síť. Tento jev se vyskytuje nejen v soukromé sféře, ale zejména ve státní správě a politice. (Štička, 2008)

Nepotismus

Způsob uplatňování, rozšiřování a upevňování vlivu významného jedince prostřednictvím prosazování příbuzných do vlivných a lukrativních pozic či rolí. Vzniká tak síť vazeb a kontaktů, přičemž zde hlavní roli hrají rodinné vztahy, nikoliv vztahy politické a ekonomické. (Štička, 2008)

State capture – systematická korupce, ochrana mocenských pozic

Výraz pro situaci, kdy je stát přejat do rukou soukromých subjektů – obchodní korporace, zájmové skupiny nebo politické elity. Jde o netransparentní politický systém založený na osobních vazbách za účelem obohacení zúčastněných. Tento stav také bývá charakterizován jako aktivity jednotlivců, skupin nebo firem, které směřují k ovlivnění utváření zákonů, regulací, daní a dalších vládních nařízení, ve svůj prospěch. Také jde o případy, kdy politici všemi možnými způsoby upevňují a prohlubují svou moc nebo se snaží dostat k moci nezákonnými a nečestnými praktikami. Kupříkladu převzetí důležitých institucí a jejich využití pro soukromé účely, ovlivnění voleb (kupování volič-

ské podpory) či zcela nový systém voleb, zneužití veřejných zdrojů, legislativní moci, zneužití a podplacení medií. (Švábenský, 2011)

Manažerská korupce

Popisuje provázání podnikatelské činnosti s úředními orgány. V praxi jde například o padělání razítek při celním odbavování, předstíranou přepravu zboží nebo úplatky za urychlení schvalovacího procesu. Může se jednat o celou hierarchii korupčních vztahů. Negativní vliv má tento druh korupce především na spolupráci se současnými nebo potencionální investory či obchodní partnery, kteří si všímají interakce s úřady. Nebo také na příliv investic ze zahraničí a tím pádem i celou image obchodní korporace potažmo státních úředníků. (David & Nett, 2007)

V této spojitosti je také nutné uvést pojmy, které s korupcí souvisí, ale samy o sobě *korupcí nejsou*. Jde o lobbying a střet zájmů, tzv. jevy na hraně, jelikož pro korupci utvářejí vhodné prostředí.

Lobbying

V případě lobbyingu jde o prosazování zájmu určité skupiny osob při rozhodování v politickém procesu (např.: schvalování zákonů a předpisů) nebo při projednávání strategických dokumentů. Jednání je vždy cíleno na osobu veřejně činnou. Tato činnost je ve většině států považována za legální, a proto je využívána různými zájmovými skupinami nebo politickými stranami. Existuje zde riziko, že korupce může být využita jako nástroj k dosažení daných cílů či prosazení vlastních záměrů. (Volejníková, 2007) V současné době jsou v jednání pravidla, která by problematiku na území České republiky upravovala a regulovala. Jednotlivci či skupiny provozující tuto činnost by měli informovat o svém konání, obzvláště při ovlivnění veřejných záležitostí. Dle návrhu Ministerstva spravedlnosti by tedy měl vzniknout registr lobbistů i lobbovaných osob. ("Nová pravidla lobbyingu: Registrovat se budou muset asistenti poslanců nebo poradci", 2018)

Střet zájmů

Rozpor soukromého a profesního zájmu osoby, který může mít vliv na kvalitu či výkon při provádění pracovní činnosti. K tomuto jevu může docházet v soukromém sektoru, ale i u veřejných činitelů. Střet zájmů také není nelegálním korupčním chováním, ale jde o stav, v němž se riziko korupce může zvyšovat. (Volejníková, 2007)

2.2 Formy korupce

Je nutné podotknout, že s korupcí se nesetkáváme pouze ve státní správě, ale zasahuje do všech oblastí našeho života. Kromě korupčního jednání ve státních institucích, se můžeme setkat s případy, kdy se korupce objevuje v podnikatelském prostředí, ve sportu nebo ve zdravotnictví. Odborná literatura člení korupci dle různých kritérií. Níže je uvedeno základní dělení, na kterém se mnozí autoři shodují, a objevuje se v odborné literatuře nejčastěji.

Rozdělení dle rozsahu – tedy malá a velká korupce. **Malá korupce** je ve společnosti běžnějším a častějším jevem než korupce velká. Je do ní zahrnuto několik účastníků, ale výše úplatků je menší, proto i název malá korupce. Týká se zejména úředníků, policistů, lékařů apod. Děje se spontánně, není příliš promyšlená, a proto často dochází k odtažení těchto případů a následné sankci. Také se můžeme setkat s názvem administrativní korupce, který označuje totožné. Oproti tomu **velká korupce** prorůstá do politiky a vládní sféry. Jde o činnost související s privatizací a rozhodováním o státním rozpočtu. Nejde o častý druh korupce, ale dosahuje značného rozsahu, co do výše úplatku, tak i do rozsahu účastníků. (Vantuch, 2008)

Pro účely této práce bude nejvhodnější použít rozdělení profesora Petruse C. van Duyne, který se korupcí zabývá a vytvořil klasifikaci vztahů, která je znázorněna v tabulce níže. Rozdělení společnosti do sektorů, mezi kterými dochází ke korupčnímu chování. Zejména se práce soustředí na korupční chování soukromého sektoru ve vztahu k politice a veřejnému sektoru.

Tabulka 1: Kategorie korupce dle P. C. van Duyne

	Veřejný sektor	Soukromý sektor	Politika
Veřejný sektor	§	§	§
Soukromý sektor		§	§
Politika			§

Zdroj: vlastní zpracování dle knihy Van Duyne, 1999

Korupce ve veřejném sektoru

O korupci mezi státními úředníky a jejím potencionálním výskytu je známo velmi málo. Tento jev může být způsoben tím, že státní úředníci nepůsobí svým rozhodováním navenek. Většinou jde o rozhodnutí interní mezi odděleními čili se hůře rozpoznává, kdy jde o korupční chování a kdo všechno je zúčastněn. Úředníci mezi sebou spolupracují s vidinou určité výhody od protistrany či kvůli výhodám při další spolupráci. Takové chování je ve státních institucích často uznáváno, jako způsob využití kontaktů, zajištění hladkého průběhu řešení situace a podobně. (Van Doyle, 1999)

Korupce – vztah veřejného a soukromého sektoru

Za nejobvyklejší formu korupce je považována ta mezi veřejným a soukromým sektorem – čili mezi fyzickou či právnickou osobou a státním úředníkem. Tato kategorie zahrnuje mnoho možných případů. Nejčastěji tedy situaci, kdy osoba vyžaduje od úřadu nějakou službu či vyhovění a chce vše provést rychleji, než jsou obvyklé lhůty, nebo chce službu provést i přesto, že nesplňuje všechny podmínky pro její poskytnutí. Pro snadné a rychlé vyřízení se tedy uchýlí k nabídnutí úplatku příslušnému úředníkovi. (Van Doyle, 1999) V praxi se lze setkat s případy, kdy občan uplácí policistu nebo úředníka s vidinou snížení nebo neudělení pokuty či sankce při porušení zákona. Obecně tedy jde o poskytnutí úplatku za účelem obejít právo a předpisy.

Může však nastat i opačná situace, a to, pokud státní orgán požaduje úplatek, v případě, že občan žádným způsobem zákon neporušil nebo splňuje veškeré podmínky pro vydání požadovaných povolení a dokumentů. V každém státě existují instituce, které by měly dohlížet na vydávání licencí a na dodržování zákona, aby tato oprávnění nemohl získat kdokoli. Tyto pravomoci jsou však snadno zneužitelné. Dalším případem jsou situace, kdy úředníci úmyslně zvyšují počet předpisů a regulací. Pro občana či obchodní korporaci se vyřizování úředních věcí stává nesrozumitelné nebo složité a úředníci mají větší šanci požádat o úplatek. Úředníci mohou například záměrně prodlužovat či ztěžovat celý proces. (Naxera, 2011) Korupci se daří tím více, čím je prostředí neorganizovanější. Organizační chaos, zmatené a nesrozumitelné předpisy, to vše navádí obě zúčastněné strany ke korupčnímu chování. Pro státní úředníky také korupční chování z psychologického hlediska znamená pocit moci a uznání. (Karklins, 2002)

Korupce v soukromém sektoru

V soukromém sektoru je korupční chování pozorovatelné zejména v obchodě a průmyslu. Vyskytuje se ale napříč všemi odvětvími ať už u velkých obchodních korporací, tak v malém a středním podnikání. Častokrát se můžeme setkat s korupcí při vyjednávání a uzavírání kontraktů, kdy jedna ze stran může požadovat určitou výhodu. V soukromém sektoru je korupce chápána spíše jako konkurenční boj. Také je běžná vnitropodniková korupce, jelikož stejně tak, jako funguje korupce ve veřejném sektoru mezi úředníky, vyskytuje se mezi zaměstnanci či odděleními v obchodní korporaci. (Van Doyle, 1999)

Při vyšetřování případů korupčního chování bylo zjištěno několik nejčastějších jevů:

- Černá konta – nevidovaný tok peněz v obchodní korporaci. Obchodní korporace požadují pomoc po třetí straně, aby jim uměle navýšila částku faktur za koupi. Pokryjí se tím kupříkladu nezaznamenané platby, odměny či mzdy zaměstnancům.
- Cenové manipulace – jedná se o spolupráci několika partnerů, kdy pomocí korupčních praktik vytvoří cenu tak, aby byly ceny nevýhodné pro třetí stranu.
- Manipulace při prodeji – používání darů tak, aby obchodníci přiměli zákazníky ke koupi daných produktů a služeb. Zákazníci jsou uplácani, aby koupili dražší výrobky.
- Nabídková manipulace – k této situaci dochází během výběrového řízení, kdy je cílem vybrat nejvhodnějšího kandidáta, který provede práci nejlépe a za nejnižší cenu. Dochází běžně k situaci, kdy se účastníci výběrového řízení snaží „koupit“ informace ohledně řízení a poté tak uzpůsobit nabídku. (Van Doyle, 1999)

Korupce – vztah soukromého sektoru a politiky

Ve společnosti existují určité vztahy a interakce mezi soukromým sektorem a osobami činnými v politice. Protínají se zde dva protichůdné cíle zmíněných dvou skupin. Obchodní korporace chtějí mít co nejvyšší zisky a maximalizovat svou hodnotu, kdežto v politice jde o co největší podíl na moci. Pokud by se tyto role měli zaměnit, mohlo by dojít ke vzniku korupce. Nelze, aby soukromý sektor prosazoval své zájmy

v sektoru politickém a politický sektor výměnou za to pobíral určité výhody nebo, aby se zájmy vlastníků korporací reflektovali v politice. (Van Doyle, 1999)

Korupce – vztah veřejného sektoru a politiky

Často dochází k tomu, že jsou na vysoké pozice státních úředníků jmenovány osoby, které určitým způsobem figurují v politice. Nejde tedy o jmenování na základě zkušeností, schopností či kariérního postupu, ale o získání vyšších míst pro interakci veřejného sektoru s politikou a prosazováním vlastních politických a obchodních záměrů. Korupce je v tomto případě těžce odhalitelná a postižitelná. (Van Doyle, 1999)

Korupce v politice

Nejčastěji jde o výměnu zájmů jednotlivých politiků, nebo snahu o získání výhod pro některé politicky činné osoby. Jde především o netransparentnost určitých jednání a rozhodnutí, do kterých je zasvěcena pouze určitá skupina osob. Dále také existují případy, kdy došlo k propojení politiků s podniky, které byli zapleteny do organizovaných zločinů včetně korupce. Toto propojení může vést do situací, kdy si politici nebo politické strany kupují voličské hlasy a může to vést až ke kleptokracii.¹ Ke kleptokracii nejčastěji dochází v zemích s autokratickým režimem, ale někdy též v demokratických zřízeních. (Van Doyle, 1999)

---

¹ Kleptokracie – korupční chování, tedy obohacování držitelů moci, sloužící pro její udržení.

3 Historie korupce

Dalo by se říci, že se korupce v různých formách vyskytovala již od počátku lidstva a provází ho po celou dobu jeho vývoje. Nejde o záležitost historickou ani se nejedná o pouhý fenomén současnosti. Korupce byla přítomna mezi lidmi vždy a pravděpodobně bude existovat nadále. Zmínky o korupci nalezneme již v Bibli, a to v několika kapitolách Starého zákona.

„Běda bohatýrům zdatným v pití vína, mužům udatným v míchání opojných nápojů, těm, kdo za úplatek ospravedlňují svévolníka a spravedlivým upírají spravedlnost.“ Starý zákon, Izajáš, kapitola 5, verš 22-23 (*Bible*, 1993)

„Nepřevrátíš právo, nebudeš nikomu stranit, nepřijmeš úplatek. Úplatek oslepuje oči moudrých a překrucuje slova spravedlivých.“ Starý zákon, Pátá kniha Mojžíšova, kapitola 16, verš 19 (*Bible*, 1993)

Slovo korupce pravděpodobně pochází ze starověkého Říma, kdy základem tohoto výrazu je latinské *rumpere* – v překladu zlomit či přetrhnout. Poté vzniklo sloveso *corrumpere* – tedy uplatit nebo podplatit. Z toho bylo odvozeno samotné slovo *corruptio*. (Frič, 1999)

Jedním z prvních dokumentů, kde se objevil náznak boje s korupcí je Chamurapiho zákoník. Text sepsaný jedním z nejznámějších a nevlivnějších panovníků babylonské říše králem Chamurappim. (Sokol, 2007) Ve své době zakládal úřady pro správu státních financí, vybírání daní, či vedení evidence půdy a jejích uživatelů. Dbal na dodržování práva v říši. V období starého Egypta bylo navrhováno, aby měli úředníci tak velký plat, že by pro ně bylo nevýhodné brát úplatky a riskovat tak přísný trest. (Hamilton, 2007)

Znaky korupce jsou patrné též z dob starověkého Řecka a Říma. Jednalo se především o korupční chování úředníků. (Tauchen & Schelle, 2013) Z období starověkého Říma pochází Zákoník dvanácti desek, kde se objevuje zmínka o podplácení soudců a křivém svědectví. Toho času byl člověk, který trestný čin spáchal, potrestán smrtí. (Sokol, 2007) Ve starověké Číně se společnost řídila souborem zásad lidského chování dle filosofa a státníka Konfucia. Jeho spisy dávali lidem návod, jak žít a snažil se obsáhnout podstatu lidského bytí. V jenom ze svých spisů uvedl: *„Nebudeš-li mít špatné*

myšlenky, nebudeš ani konat špatné skutky. Ten, kdo se upírá výhradně k svým zájmům a prospěchu, nadělá si spoustu nepřátel. (David & Nett, 2007)

3.1 Historie právních úprav korupce na území ČR

Tato podkapitola je věnována období od počátku 20. století až do současnosti. Nastiňuje právní úpravy týkající se korupce na území ČR.

Na počátku dvacátého století bylo trestní právo ovlivněno právem rakouským, a to až do roku 1918. Následně právními úpravami souvisejícími se vznikem samostatné Československé republiky. Dále pak komunistickým režimem, který některé právní předpisy zcela nahradil za nové. Nakonec situací po roce 1989, až do roku 2018, kdy byla vydána aktuální novela trestního zákoníku. Ta se týkala mimo jiné zavedení trestnosti nepřímého slíbení, požadování úplatku a také zavádí trestný čin maření spravedlnosti, který spočívá v předložení falešných důkazů v trestním řízení, případně křivému obvinění nebo výpovědi. ("Vláda schválila novelu trestního zákoníku, zavádí zločin maření spravedlnosti", 2018).

Nyní se práce bude podrobněji věnovat vývoji trestního práva úplatkářství na území České republiky od počátku devadesátých let minulého století až po současnost. Záměrem této kapitoly není dopodrobna rozebírat politickou situaci a korupční chování v politice v průběhu uplynulých let, nýbrž zmínění několika důležitých trestních kodexů a zákonů, které daly podobu současnému trestnímu zákoníku.

Trestní zákoník musel být po pádu komunismu přepracován. Nebylo možné ponechat ho v původním znění.² Zpracování zcela nové úpravy by však trvalo velmi dlouho a bylo by zapotřebí značného úsilí. Nový kodex však musel být zhotoven za výrazně kratší dobu, poněvadž v republice probíhalo souběžně spousta dalších změn a tvořilo se současně mnoho nových právních předpisů. Přistoupilo se tedy k tomu, že bude postupně novelizován. (Frič, 1999) Po roce 1989 byla přijata řada novel, které měly za úkol korupci zamezit, a proto začala být považována za negativní jev, který je neslučitelný s demokratickými principy. Nelze však tvrdit, že by míra korupce ve společnosti klesla, patrně naopak. Po pádu komunismu vznikalo totiž daleko více příležitostí a nově nastavené normy a zákony nebyly plně respektovány. Zčásti to také bylo způsobeno sociální dezorganizací. (Naxera, 2011)

---

² Konkrétně se jednalo o zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ze dne 29. listopadu 1961

Novela č. 557/1991 Sb.

Nová skutková podstata § 256b Pletichy v konkursním a vyrovnávacím řízení byla zavedena novelou č. 557/1991 Sb. Zjednodušeně řečeno jde o spáchání úplatkářství za specifických podmínek. Trestný čin dle § 256b může být spáchán konkursním věřitelem, který přijme nebo si dá slíbit majetkový či jiný prospěch, a to v souvislosti s hlasováním o nuceném vyrovnání. Tento trestný čin může být spáchán například osobou, která slíbí, nabídne nebo poskytne majetkový či jiný prospěch opět v souvislosti s hlasováním o nuceném vyrovnání. (Nečada, 2000)

Novela č. 253/1997 Sb.

Novela z roku 1997 doplnila přechozí novelu z roku 1991, kdy se dopady skutkové podstaty trestného činu podle § 256b rozšířily na celé konkursní řízení. Dále byla upravena odpovědnost správce konkursní podstaty, vyrovnávacího správce i člena věřitelského výboru. (Nečada, 2000)

Novela č. 96/1999 Sb.

Tato novela TZ vydaná v roce 1999 spočívá ve zpřísnění postihu korupčního chování a úplatkářství, neboť byl zaregistrován zvýšený výskyt těchto jevů ve společnosti a bylo zjištěno, že negativně ovlivňují činnost státních orgánů či jiných institucí. Konkrétně jde o trestné činy dle tehdejšího TZ § 160 přijímání úplatku a § 161 nepřímé úplatkářství, kde bylo upravena výše trestu, a to od dvou do osmi let. Také zde bylo zavedeno společné ustanovení § 162a, které objasnilo pojmy úplatek a veřejný činitel. (Nečada, 2000)

Trestní zákoník z roku 2009

Trestní zákoník vzešel v platnost 09. 08. 2009 a účinným se stal od 01. 01. 2010. Jde o podobu, která přihlíží k vývoji dosavadní právní teorie a praxe v evropských zemích, odráží změny v ostatních právních oblastech a je považována za nejvhodnější ochranný prvek společnosti před kriminalitou. V novém kodexu je uvedeno, že ochranu práv a svobod jednotlivců, ochranu jejich životů, zdraví a majetku je možno dosahovat prostřednictvím jiných než trestních prostředků, tedy na protiprávní jednání lze reagovat pomocí trestního práva pouze v krajních případech. Trest za spáchaný trestný čin by neměl být odplatou. (Scheinost & Válková, 2015)

Dle komentáře v první části sborníku prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc. přinesl nový trestní zákoník posun z koncepce formálně-materiální ke koncepci formální. Je proto více zaměřen na vymezení jednotlivých skutkových podstat. Trestným činem je zde takové jednání, které tuto skutkovou podstatu naplňuje. K formálnímu pojetí směřuje systém Evropského práva. Byla zde však zároveň vyjádřena zásada subsidiarity trestní represe, kdy trestní právo nastupuje pouze v případě, že jde o jednání společensky škodlivé. (Jelínek, 2009)

Trestní kodex již neobsahuje zvláštní ustanovení § 163 trestního zákona č. 140/1961 Sb. učiněné lítosti u úplatkářských trestných činů. Avšak toto vypuštění je velmi sporné, jelikož institut učiněné lítosti může výrazně napomoci k ovlivnění jednání osob, aby oznamovaly korupční jednání patřičným orgánům činným v trestním řízení. Pokud v minulosti nebylo institutu využito, je nutno se zabývat tím, proč tomu tak nebylo, a nikoliv ho rušit. Důvodem pro vypuštění dle Parlamentu ČR však bylo mimo jiné to, že ten, kdo trestný či korupce spáchá a následně oznámí, bude, dle institutu učiněné lítosti, beztrestný. Zrušení také vychází z doporučení mezinárodních organizací, jako jsou OECD nebo GRECO³. V důvodové zprávě k novému TZ se však žádné odůvodnění neobjevilo. (Růžička, Forejt & Přepechalová, 2011)

Současné znění trestního zákoníku

Od roku 2009 proběhlo v trestním zákoníku mnoho dalších změn. Několik z nich se týkalo i úplatkářství. Oproti původnímu znění došlo ke zvýšení trestů v případě § 331, kdy byl trest odnětí svobody zvýšen ze tří let na čtyři léta, a to v případě trestného činu přijetí úplatku v souvislosti s obstaráváním věcí veřejného zájmu či v souvislosti s podnikáním. Trest odnětí svobody byl zvýšen také v případě přijetí úplatku úřední osobou z rozmezí dvou až osmi let na tři až deset let. Paragraf 332 zůstal beze změny stejně tak jako společné ustanovení. Další změny se týkaly skutkových podstat souvisejících s úplatkářskou trestnou činností. Například § 255 zneužití informace v obchodním styku. Došlo ke změně názvu paragrafu a byla nově vymezena celá skutková podstata, kdy místo definování zneužití postavení a informací v úmyslu opatřit tak sobě či jiným výhodu je nyní změněno na neoprávněné zveřejnění nebo zpřístupnění informací, které nebyli dosud veřejně přístupné, třetí osobě. V paragrafu 257 a 258, šlo opět o navýšení trestů, stejně tak jako v § 329. ("Zákony pro lidi", 2018)

---

³ Skupina států proti korupci (Group of States against Corruption) – skupina sledující boj proti korupci na území Evropy. Všechny státy EU jsou jejími členy.

4 Vymezení důležitých pojmů

Před tím, než bude přistoupeno k rozboru jednotlivých skutkových podstat, se práce soustředí na význam pojmů, které jsou v práci často zmiňovány. Jde o úplatek, úřední osobu, veřejný, obecný zájem a další termíny s problematikou úzce související. Jedná se o pojem podnikatel, podnikání obchodní závod a utajený svědek.

4.1 Úplatek

Úplatkem se dle TZ rozumí neoprávněná výhoda ve formě majetkového obohacení nebo jiného zvýhodnění, které má být přijato osobou uplácenou nebo jinou osobou se souhlasem upláceného. Na dané obohacení či zvýhodnění však nemá osoba žádný nárok. Pojem byl zaveden v novele TZ z roku 1999. V praxi jde nejčastěji o peněžní částky, dary či nehmotná protiplnění zajištěné zvýhodněně nebo přednostně. Za úplatek není považováno spropitné v restauračních zařízeních či jiných službách. Zde se jedná o výraz spokojenosti zákazníka s danou službou. (Hulinský, 2008) Výše úplatku není rozhodujícím faktorem, jelikož není v zákoně stanovena žádná nejnižší hodnota. Jistě jde o vhodný krok zákonodárců, neboť korupční chování je společensky škodlivý jev a měl by být posuzován z hlediska konkrétních případů a již od malých nebo zanedbatelných částek. Co se týká výkonu státní moci a správy, sebemenší výše úplatku je zcela nepřijatelná. (Chmelík & Tomica, 2011)

4.2 Úřední osoba

Úřední osoba od 1. 10. 2009 nahradila dříve užívaný pojem veřejný činitel. Důvodem změny názvosloví bylo sjednocení s mezinárodním právem, které toto sousloví běžně používá. Vymezení úřední osoby bylo pouze doplněno a aktualizováno. ("Vládní návrh na vydání zákona", 2009) V současné právní úpravě jde konkrétně o § 127 TZ, kde je v prvním odstavci výčet osob, které mohou být takto označovány a zároveň plní úkoly státu nebo společnosti a používají své pravomoci pro plnění daných úkolů. Druhý odstavec uvádí, že pokud by měla být úřední osoba trestně odpovědná, muselo by ke spáchání trestné činnosti dojít při výkonu pravomoci a v souvislosti s její odpovědností.

4.3 Obecný zájem

Při nahlédnutí do judikatury lze jistit, že obecný zájem, tedy konkrétněji obstarávání věcí obecného zájmu je zde vymezeno jako plnění všech úkolů, na jejichž uskutečňování má zájem společnost celá nebo alespoň její část. Nejedná se tedy o plnění individuálních potřeb a zájmů, které plynou z osobních práv či povinností jednotlivců (soukromé zájmy). Obecný zájem je velmi široký pojem, jelikož nezahrnuje pouze rozhodování orgánů či úřadů, ale i o činnost související s uspokojováním společných potřeb a zájmů občanů, a to v různých oblastech života (například: sport, lékařství, školství). (Jelínek, 2014)

4.4 Podnikání, podnikatel

Vysvětlení těchto dvou pojmů nalezneme v občanském zákoníku, kam se přesunuly z dřívějšího obchodního zákoníku. Občanský zákoník v § 420 vymezuje podnikání jako výdělečnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na odpovědnost, a to živnostenským či obdobným způsobem s úmyslem konat tak soustavně za účelem dosažení zisku. Samostatnost zde znamená, že podnikatel činnost vykonává sám za sebe, rozhoduje svobodně o činnosti podniku, přebírání zakázek a dalších zásadních otázkách podnikání. Nevylučuje se ale spolupráce s ostatními podnikateli. Tato činnost není vykonávána příležitostně, ani se nejedná o činnost náhodnou či nahodilou. Proto je uvedena podmínka soustavnosti. Podnikatel vystupuje pod svou obchodní firmou nebo svým jménem a také odpovídá za veškeré výsledky své činnosti. Účelem činnosti je generování zisku, přičemž není rozhodující, zda je ho opravdu dosaženo. Všechny výše zmíněné znaky musí platit současně. (Janků, 2016)

Podnikatelem je fyzická či právnická osoba, která dle NOZ splňuje statut podnikatele, a tedy vykonává soustavnou výdělečnou činnost, vlastním jménem, na vlastní účet a odpovědnost, za účelem dosažení zisku. Podnikatelem je rovněž osoba zapsaná v obchodním rejstříku. (Janků, 2016)

4.5 Obchodní závod

Obchodní závod je dle Nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. definován jako organizovaný soubor jmění, který byl podnikatelem vytvořen a slouží k provozování jeho činnosti. Závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu. (Eliáš & Svatoš, 2017) Dřívější pojem podnik byl před rekonstrukcí součástí Obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb., došlo tak ke změně názvu a zároveň i věcné stránky.

Nahrazení má hned několik důvodů. Hlavními důvody jsou častá záměna těchto pojmů a také tlak práva na používání pojmu „podnik“ především pro účely označení pouze osoby, která podniká. Evropské právo slovo „podnik“ využívá k vymezení prostoru. Ve veřejném právu je naopak podnik chápán jako objekt práv a povinností. V německém právním pojmosloví se též rozlišuje mezi podnikem a závodem. Proto bylo vhodné toto odlišit, a to se zřetelem na potřeby vyplývající z právního systému Evropského společenství. (Eliáš, 2012)

Obchodní závod je vymezen jako věc hromadná, jde tedy především o majetkovou hodnotu a jeho vlastníkem nemusí být vždy podnikatel. Může jej vlastnit jiná osoba, která nemusí být způsobilá k jeho provozu (např.: může závod trvale nebo dočasně propachtovat). Převodem závodu získává nabyvatel vlastnické právo jako k celku nikoli k jednotlivým samostatným částem. Není tedy nutné převádět na nového vlastníka jednotlivé části. Také se opouští od popisného textu § 5 Obchodního zákoníku s výčtem hmotných, nehmotných a osobních složek. To, co je chápáno jako osobní složky závodu (myšlenka, goodwill, zaměstnanci, klientela) jsou tzv. nehmotné statky představované právy nebo průmyslovým či duševním vlastnictvím. V současné době se stále vyskytuje častěji slovo podnik namísto závodu, jelikož jde o zažitý pojem. Z právního hlediska jde však vždy o obchodní závod. (Eliáš, 2012)

5 Úplatkářské trestné činy a jiné trestné činy postihující korupční jednání

Ve zvláštní části, díle třetím, hlavy desáté trestního zákoníku jsou zařazeny úplatkářské trestné činy, které mohou mít charakter zločinu i přečinu. (Chmelík, 2003) Jako první zákon uvádí trestný čin přijetí úplatku, dále podplacení a nepřímé úplatkářství. Třetí díl ještě obsahuje společná ustanovení, jenž objasňuje pojmy úplatek a úřední osoba, které jsou pro tento díl TZ společné.

5.1 Přijetí úplatku - § 331

(1) „Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo

kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek,

bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo

b) spáchá-li takový čin jako úřední osoba.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch. “ (“Zákony pro lidi”, 2018)

V tomto případě se jedná o pasivní formu úplatkářství. V prvním odstavci je definováno jednání, kdy pachatel přijme nebo si dá slíbit úplatek. Z toho vyplývá, že není důležité, kdy k přijetí úplatku dojde, jelikož z vyjádření „da si slíbit úplatek“ je patrné,

že k ani k uskutečnění jednání dojít nemusí. Může jít pouze o přípravu trestného činu, ale tím, že je to takto zohledněno v zákoně, jde vlastně o dokonalý trestný čin. Pachatelem může být právnická nebo fyzická osoba, která se podílí na obstarávání věcí veřejného zájmu nebo provozuje podnikatelskou činnost. Je-li pachatelem úřední osoba, týkají se jí přísnější tresty. (Jelínek, 2014)

Tresty uvalené za výše zmíněný trestný čin jsou v případě prvního odstavce až 4 roky odnětí svobody anebo zákaz činnosti, což může být pro působení podnikatelských subjektů fatální. V případě druhého odstavce, tedy žádání o úplatek jde o trest odnětím svobody v rozmezí 6 měsíců až 5 let. U úředních osob či v případě opatření sobě nebo jiné osobě značný prospěch jde o sazbu od 3 do 10 let nebo propadnutí majetku. Nejprísnější trest je v případě čtvrtého odstavce, který se týká opatření značného prospěchu a také úředních osob, které mají tímto činem v úmyslu obstarat sobě nebo jiné osobě značný prospěch. V tomto případě jde o trest 5 až 12 let odnětí svobody.

5.2 Podplácení - § 332

(1) „Kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo

kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.“

(2) „Odnětím svobody na jeden rok až šest let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu anebo jiný zvlášť závažný následek, nebo

b) spáchá-li takový čin vůči úřední osobě.“ ("Zákony pro lidi", 2018)

U podplácení jde o formu aktivního úplatkářství, tedy případu, kdy jsou výhody poskytovány jiné osobě. U pasivního úplatkářství jde naopak o přijetí neoprávněné výhody. (Chmelík, 2003) Pachatelem tohoto trestného činu může být kdokoliv na rozdíl od trestného činu přijetí úplatku, kde jde pouze o úřední osobu, osobu obstarávající veřejný zájem nebo osobu interesovanou v podnikání. Objekt je stejný jako u trestného

činu přijetí úplatku, a to řádné, nestranné, zákonné obstarávání obecného zájmu a řádný výkon podnikání. (Jelínek, 2014) V prvním odstavci hrozí pachateli trest odnětí svobody na dva roky nebo peněžitý trest. Půjde-li o opatření značného prospěchu nebo spáchání závažného následku vůči třetí osobě anebo vůči osobě úřední, jde o trest přísnější – odnětí svobody na jeden až šest let, propadnutí majetku, peněžitý trest.

5.3 Nepřímé úplatkářství - § 333

(1) „Kdo žádá, dá si slíbit nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo za to, že tak již učinil, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.“

(2) „Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“

U trestného činu nepřímého úplatkářství jsou dvě skutkové podstaty, kdy v prvním případě jde o zásah, kterým má určitá osoba působit vlivem svým nebo vlivem jiné osoby na výkon pravomoci osoby úřední. Za takový čin je požadován úplatek. V tomto případě není nutné, aby k zásahu došlo. Trestný čin je to již v případě přípravy a je za něj stanoven trest odnětí svobody až na tři roky. Pokud by se jednalo o osobu, která úplatek nabídne, poskytne nebo slíbí osobě jiné, která má zasahovat do pravomocí úřední osoby, následuje trest odnětí svobody až na dva roky. (Chmelík, 2010)

Další trestné činy

Výčet následujících několika vybraných trestných činů dle TZ úzce souvisí s problematikou úplatkářství. Trestné činy obsahují ve svých skutkových podstatách zmínku o korupčním jednání nebo jsou s korupčním jednáním úzce spjaty.

- Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže - § 248
- Zneužití pravomoci úřední osoby - § 339
- Pletichy v insolvenčním řízení - § 226
- Zneužití informace v obchodním styku - § 255
- Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě - § 256

6 Protikorupční opatření a instituty

Korupce se postupem času kvůli své společenské škodlivosti stala předmětem zájmu významných tuzemských i mezinárodních institucí či společenství. V podkapitole jsou zmíněny nejdůležitější útvary a rovněž způsoby a prostředky, jimiž proti korupci bojují. Tyto organizace usilují o jednotné omezování a trestání korupce. Mezinárodní pravidla stanovená jednotlivými organizacemi jsou pro členské státy závazné a mají dokonce přednost před tanní právní úpravou.

6.1 Mezinárodní útvary

Organizace spojených národů

Korupcí se tato organizace začala zabývat v roce 1995 na devátém kongresu v Káhiře a dále potom i na kongresu desátém ve Vídni, kde bylo projednáváno potírání korupce. V roce 2003 byla přijata Úmluva proti korupci odepsána Valným shromážděním OSN. Úmluva je účinná od 14. 12. 2005. Hlavním cílem Úmluvy je postih korupce, a také mezinárodní spolupráce při dopadení korupčních trestných činů včetně preventivních opatření. V tomto případě lze hovořit o jedné z prvních internacionální smlouvě o korupci. (Scheinost, 2008) OSN v rámci této problematiky vydala také několik dalších dokumentů, ve kterých se zabývá korupcí ve státních orgánech, mezinárodních obchodních transakcích a mnoho dalších. (David & Nett, 2007)

Rada Evropy

Členské státy Rady Evropy se také snaží proti korupčnímu chování aktivně bojovat, a to přijetím Akčního plánu proti korupci. V červnu roku 1997 se stala Česká republika hostitelem schůze ministrů spravedlnosti členských států. Hlavním tématem byl boj proti korupci. Také zde byla dokončena úmluva, jenž si klade za cíl koordinovat kriminalizaci širokého spektra korupčních praktik, sjednotit vnitrostátní právní předpisy v oblasti korupce a zlepšit mezinárodní spolupráci. Výborem ministrů Rady Evropy byla v souvislosti s problematikou ustavena monitorovací skupina států proti korupci GRECO (Group of States against Corruption). (Wurstová, 1999)

Evropská unie

Dalo by se říci, že Evropské společenství nejzásadněji zasahuje do právních předpisů v členských státech. Členské státy jsou povinny vykládat své právní předpisy vždy v souladu s těmi evropskými. Česká republika se stala členem roku 2004, a tím jí také vznikly určité závazky. Každý z členských států se s problémem korupce vypořádává svým způsobem, ale zároveň dodržuje zásady stanovené EU. Cílem EU je zajistit efektivní spolupráci mezi jednotlivými státy a také lépe odhalovat a potrestat vniklé případy korupce. Proto bylo přijato několik důležitých dokumentů, jimiž jsou například:

- Úmluva o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské unie,
- Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství,
- Rámcové rozhodnutí č.2003/568/SVV o boji proti korupci v soukromém sektoru – EU se také soustředí na soukromoprávní oblast, kdy se ve výše zmíněném dokumentu zaměřila konkrétně na trestní odpovědnost právnických osob a jejich sankcionování při úplatkářské trestné činnosti. Bylo jasně vymezeno, že výše odnětí svobody se bude pohybovat v rozmezí 1-3 roky. (Tomášek, 2009)

Mezi další opatření EU v boji proti korupci patří:

- OLAF – Evropský protikorupční úřad, který byl založen Evropskou komisí za účelem správního vyšetřování podvodného nebo korupčního jednání. Za správní vyšetřování je považována kontrolní nebo inspekční činnost, prováděna tímto úřadem a zasahující do oprávnění a kompetencí členských států. Každý stát má vůči organizaci oznamovací povinnost při podezření na korupční jednání nebo jednání, které poškozuje zájmy EU. Jde o nezávislý orgán. (Pikna, 2012)
- Eurojust – Orgán na spolupráci v oblasti justice, který napomáhá k odhalování případů korupce v členských státech EU. Každý stát je povinen splnit tři podmínky. Dostatečně uzpůsobit právní úpravu v souladu s EU. Jmenovat do funkce zpravodajce orgánů pro efektivní komunikaci mezi orgány jednotlivých států a v poslední řadě upravit pravomoci vůči ostatním členským zemím. V tomto kontextu Česká republika vydala zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních upravující kom-

plexní fungování komunikace a pravomocí orgánů tuto činnost vykonávajících. (Pikna, 2012)

OECD

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, která vznikla roku 1961. V současné době čítá 35 členských států. Česká republika se stala členem OECD roku 1995, kdy tímto krokem deklarovala převzetí všech nástrojů a závazků plynoucích z tohoto členství. Hlavní činností organizace je snaha o prosazování tržních principů v oblastech ekonomického života. Záběr je velmi široký, tedy od oblasti ekonomické, fiskální politiky přes zemědělství až po obchod či životní prostředí. OECD se také zajímá o oblast korupce, a to konkrétně vydáním Úmluvy o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích. Jde o aktivní korupci ze strany právnických osob. ("Ministerstvo průmyslu a obchodu", 2018)

6.2 Nevládní organizace

Transparency International

Transparenci International je síť nevládních, neziskových organizací působících celosvětově. Sídlo má organizace v Berlíně a čítá celkem 100 národních poboček. Své zastoupení má i v České republice, kde má za cíl, jako i na celém světě, mapovat stav korupce a svým působením přispívat k jejímu snižování. Snaží se také korupci medializovat a poukazovat na to, že se jedná o patologický jev ve společnosti. Spolupracuje mimo jiné s investigativními novináři na odhalování korupčních kauz. Významným projektem TI je Index CPI, který je vydáván od roku 1995 a porovnává státy dle míry korupce. ("Transparency International", 2018)

Nadační fond boje proti korupci

Nadační fond proti korupci byl založen roku 2010 v České republice s cílem poukázat na korupci jako na nežádoucí jev a rozvíjet tak boj s korupcí na území ČR. Za dobu svého působení již odhalil několik případů a také se angažoval a stále angažuje v legislativě, kde fond usiluje o transparentnost veřejných zakázek a majetkových poměrů. (Janeček, 2018)

7 Ekonomické aspekty úplatkářství

7.1 Úvahy o úplatkářství z pohledu ekonomie

Z historie je zřejmé, že se ve společnosti na korupci upozorňuje již po staletí. Ekonomové se však touto problematikou začali zabývat poměrně před nedávnem, jelikož nebyla považována za problém, který by se nějakým způsobem ekonomie dotýkal. Dalším z důvodů je také ten, že samotná ekonomie je relativně mladou vědou.

V myšlenkách a dílech filosofů a teologů z dob středověku je možné vidět morální odsouzení korupčního chování. Tedy chování takového, které má za cíl sebe obohacení na úkor ostatních. V novověku se s příchodem merkantilismu objevily tendence rozsáhlých ekonomických regulací. To zapříčinilo, že docházelo k okrádání státní pokladny, plýtvání státními penězi, uplácení pro přízeň či zneužití postů vysokých úředníků. Zakladatel moderní ekonomie Adam Smith upozorňoval na zásahy státu do trhu a omezování podnikání. Podle něho je při vystupování v ekonomickém prostředí klíčová spravedlnost a určité morální hodnoty. V období rozmachu neoklasické ekonomie byl kladen velký důraz na etiku, morálku a také tradice a hodnoty společnosti. Výše zmíněné bylo zejména aplikováno do ekonomických analýz, a tedy i při zkoumání vlivu korupce. Konkrétní zmínky o korupci se objevily v polovině 20. století, spolu s příchodem teorie veřejné volby. Ve zmíněné teorii jde především o jakýsi kompromis mezi zájmy politiků a racionálním využitím dostupných zdrojů. Jelikož se jednalo o dobu, kdy došlo k velkému rozmachu státních činností a také nárůstu administrativy ve státní správě, závěr byl jasný. Korupce byla interpretována jako důsledek rozpínatosti státu, respektive jeho představitelů, v tržních ekonomikách. Korupční chování začalo být spojováno zejména s veřejnou správou, politikou a v neposlední řadě také s chováním podnikatelů, kteří se pohybovali nejen na ekonomickém trhu, ale začali zasahovat na trh politický. Určité empirické výzkumy, zaměřené na korupci, se objevili až koncem 20. století. Šlo především o zkoumání důsledků korupčního chování ve světových ekonomikách. Dále byly také zjištěny vazby korupce na ekonomickou výkonnost států, ekonomický růst či obchod. (Volejníková, 2007)

7.1.1. Makroekonomické aspekty

Výskyt korupce lze doložit ve všech ekonomikách, tedy jak zvykových, tak centrálně plánovaných či tržních. Všude tam, kde stát ovládá některé části ekonomického života, se nachází korupce. Bez ohledu na politický i hospodářský systém. Korupce má různou intenzitu právě v závislosti na politice či ekonomice státu. (Becker, 1994) V případě zemí, které jsou ekonomicky vyspělé, nedochází k nízkým platům státních zaměstnanců, a proto tito lidé nemají takové sklony k přijetí úplatku. Naopak v zemi, kde jsou platy nízké, berou státní úředníci úplatky proto, aby si přilepšili. Korupci se také daří v případě nesnadného dovolání se svého práva. Tedy v případech, kdy je proces neefektivní a je do něho zahrnuto co nejvíce osob nebo různých komisí. (Volejníková, 2007)

Existují názory, že aspekty korupce mohou být pozitivní i negativní. Pozitivní myšlenka spočívá v tom, že díky korupci se uskutečňují obchody, které by jinak neprobíhaly. Může jít o různá nařízení vlády, která jsou po zavedení sabotována. Jednotlivci, kteří nařízení nedodrží a zkorumpují kontrolní orgány v dané věci, mohou více prosperovat než ti, již nařízení uposlechnou. Příkladem byla situace v šedesátých letech, kdy se ve státech Jižní Ameriky zavedlo zmrazování cen potravin. Ve státě, kde byla agentura podplacena, aby cenovou volnost ponechala, produkce potravin vzrostla. Korupce tedy podporuje efektivitu obcházením nařízení a umožňuje se vyhnout byrokratickým nástrahám. Na straně druhé může snižovat bezpečnost vlastnických práv a napomáhat k nesprávné alokaci zdrojů. (Aidt, 2009)

7.1.2. Mikroekonomické aspekty

Ačkoliv je korupce považována za patologický jev, lze ji chápat i jako racionální systematickou ekonomickou kalkulaci. V níž je zohledněna kalkulace nákladů na straně jedné a očekávaného užítku na straně druhé. Řada ekonomů, se snahou odhalit určité spojitosti v proměnných ekonomických systémech a režimech, našla mechanismy, které jsou stále a dají se aplikovat do praxe. Jedná se zejména o analýzu založenou na tzv. standardu racionality momentálního cíle nebo také standardu racionality zájmu sama o sebe. Jde tedy o přístup preferující vlastní zájem. (Volejníková, 2007) Nejlépe je toto zobrazeno na teoretické koncepci člověka tzv. *Homo oeconomicus*. Vyznačuje se tím, že hledá určité druhy radosti a zejména užitečnost. Subjekt tzv. *Homo oeconomicus* sleduje své vlastní zájmy a poté uskutečňuje výpočet nákladů a užitků. Může zo-

hledňovat například dobré vztahy s ostatními, radost z dobrého jména či pověsti. (Becker, 1997)

Sama racionalita však může být v ekonomické teorii interpretována různě. Z hlediska **maximalizace vlastního zájmu** lze říci, že takto definovaná racionalita naráží na problematiku lidského sobectví. V extrémním případě jsou lidé zbaveni určitých etických a morálních hodnot, které by jim zamezili v korupčním a jiném neetickém chování. Zájem na zisku je však nedílnou součástí tržní soutěže a vede k efektivnosti a rovnováze. Maximalizační chování nemusí nutně znamenat extrém v podobě sobectví a egoismu. (Volejníková, 2007)

Přístup **standardu racionality momentálního cíle** říká, že racionální lidé jednají efektivně nejen ve svém zájmu, ale i v zájmu každého z cílů, který realizují. Aby člověk jednal racionálně, ale zároveň objektivně, je nutné, aby byly zachovány následující předpoklady:

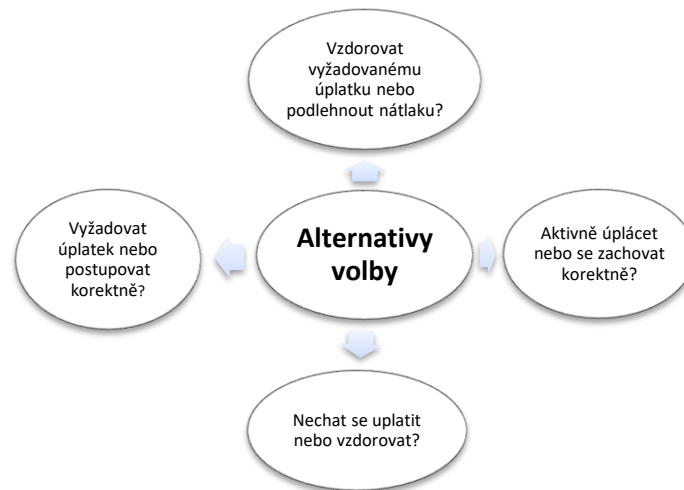
- Plná informovanost (znalost všech alternativ, okolností a pravděpodobností)
- Schopnost stanovení preferencí voleb (jasné určení preferencí u jedné ze dvou voleb)
- Stálost voleb (při opakovaném výběru z totožných možností musí být vždy vybrána stejná) (Volejníková, 2007)

V praxi toto bývá obtížné, jelikož lidé nejsou schopni zpracovat veškeré existující informace, a proto si je zjednodušují.

Chicagský přístup

Významným novátorem zabývajícím se ekonomii zločinu a mimotržními transakcemi se stal G.S. Becker. Na základě jeho myšlenek vznikla teorie, která ovlivnila ekonomickou teorii 20. století. Beckerův výzkum byl založen na myšlence, že lidé jsou za každé situace velmi racionální a činí svá rozhodnutí promyšleně, prozíravě a s tendencí maximalizace svého užitku. Takto konají nejen na trhu, ale ve všech oblastech běžného života. Existují zde výjimky, kdy může dojít k mylnému odhadu. Jde však pouze o jednotlivce, kteří nemají vliv na konečné výsledky samotného výzkumu. Na základě výzkumu pak Becker řekl, že lidé se nestávají delikventy z vnitřní motivace páchat trestnou činnost, ale protože mají pocit, že pomocí trestného činu získají vyšší užitek. Také to vnímají jako lepší využití zdrojů a času než při jiných aktivitách. Lidé vždy porovnávají náklady a užitky svého konání. (Becker, 1978)

Z pohledu ekonomického jde vlastně o volbu, jejímž předpokladem je efektivní alokace dostupných zdrojů jedince. Naráží tak na princip vzácnosti, jako jeden z principů ekonomické volby. Tato volba může být pro rozhodovatele určitým vnitřním bojem mezi morálkou, osobním přesvědčením či korektností a tím, zda se na korupčním chování obohatit. Výsledkem by měla být situace, která odráží morální zásady jedince a okolní společnosti, ve které se nachází. (Volejníková, 2007)

Obrázek 1: Alternativy volby dle J. Volejníkové (str. 122)

Zdroj: vlastní zpracování dle knihy Volejníková, 2007

7.2 Ekonomické ukazatele

Níže vybrané ekonomické ukazatele slouží pro zohlednění dopadu trestu uděleného soudem za korupční chování. V případě trestu peněžité pokuty je dopad promítnut v účetních záznamech daných subjektů. Pomocí výpočtu ukazatelů lze poté sledovat, zda tato pokuta měla na hospodaření subjektu dopad či nikoliv. Podkladem pro výpočty jednotlivých ukazatelů jsou účetní rozvaha a výkaz zisku a ztráty.

Rentabilita aktiv

Ukazatelé rentability znázorňují výsledek podnikatelské činnosti v závislosti na vstupech (aktiva, tržby). Rentabilita je tzv. výnosnost kapitálu tedy schopnost obchodního závodu vytvářet nové zdroje, generovat zisk, a to za použití vloženého kapitálu. Tato práce soustředí na rentabilitu aktiv (ROA), která je základním měřítkem. Poměříme aktiva ve jmenovateli a čistý zisk v čitateli. V případě dosazení čistého zisku není ve výpočtu zahrnuta daň ani úroky. Vyjadřuje, kolik korun zisku připadá na korunu ak-

tiv. (Krutina & Novotná, 2014) Ve výpočtech ROA bylo využito *výsledku hospodaření za účetní období* a položky *aktiva celkem*.

$$\text{ROA} = \text{čistý zisk} / \text{aktiva} (* 100 \text{ pro výsledek v \%}) \quad (1)$$

Zadluženost

Ukazatelé zadluženosti ukazují vztah mezi cizími a vlastními zdroji v obchodním závodu. Jde o tzv. pákový ukazatel, kdy s rostoucí zadlužeností obchodního závodu roste i finanční páka. Příliš velká finanční páka pro obchodní závod znamená velké finanční riziko a může nastat krajní situace, kdy není možné splácet dluh ani úrok. Opačný případ nastává tehdy, pokud obchodní závod s cizím kapitálem vydělá obnos přesahující nákladové úroky, tím pádem se výnosnost vlastního kapitálu zvyšuje. (Krutina & Novotná, 2014) U výpočtů celkové zadluženosti bylo použito následujících položek: *Aktiva celkem* a *B. – Cizí zdroje*.

$$\text{Zadluženost (Debt Ratio)} = \text{cizí kapitál} / \text{aktiva} (* 100 \text{ pro výsledek v \%}) \quad (2)$$

Likvidita

Slouží pro hodnocení výkonnosti obchodního závodu. Obchodní závod musí disponovat určitým množstvím hotovosti, které je dostačující pro to, aby byl schopen v daném rozsahu dostát svým závazkům. Jde o poměr částky, kterou obchodní závod disponuje a částkou, kterou je nutno uhradit. (Krutina & Novotná, 2014)

Rozlišují se tři stupně likvidity (běžná, pohotová, okamžitá), přičemž se do čitatele dosazují aktiva s různou likvidností, dle toho, jaká míra jistoty je požadována. V praktické části bude počítána likvidita běžná a pohotová. U pohotové likvidity bude možné pozorovat, jak odečtená položka zásob ovlivní výsledky. Okamžitá likvidita se používá nejčastěji pro interní analýzy. (Krutina & Novotná, 2014) Pro výpočty likvidity byly využity následující položky rozvahy: *C. – oběžná aktiva*, *C. I. – Zásoby*, *B. III. – Krátkodobé závazky* a *B. IV. – Krátkodobé bankovní úvěry*.

$$\text{Běžná likvidita} = \text{oběžná aktiva} / \text{krátkodobé závazky} \quad (3)$$

$$\text{Pohotová likvidita} = (\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby}) / \text{krátkodobé závazky} \quad (4)$$

8 Praktická část

8.1 Korupce a podnikání

Korupce je sledována jak v sektoru veřejném, tak i soukromém. Korupce v soukromém sektoru určitým způsobem slouží jako dobrý můstek pro její rozšíření do sektoru veřejného. Příčiny, a zejména pak důsledky obou případů, mají odlišný dopad. Také nemusí jít vždy přímo o korupční chování, ale o krádež, podvod či jiný trestný čin s korupcí související. (Ryska & Průša, 2013) V souvislosti s dostupnými informacemi a nastudováním problematiky je možné říci, že se korupce u právnických osob na území České republiky vyskytuje, ale je předpokládáno, že se nejedná o nejčastější páchaný trestný čin.

V soukromém sektoru není jednoduché korupci blíže pozorovat, i přestože jsou určitá data dostupná ve veřejných rejstřících. Fyzické osoby podnikající mají právo podat žádost o zahlazení odsouzení (dle § 105,106 trestního zákoníku), tím pádem se o jejich trestné činnosti nevedou žádné veřejné záznamy a na tyto osoby je pohlíženo, jako by nikdy nebyly odsouzeny. U právnických osob existuje institut účinné lítosti, avšak ten se na korupční trestnou činnost nevztahuje. Korupční chování lze velmi komplikovaně odhalovat také protože může jít o činnost organizovaných skupin, do nichž je obtížné proniknout a případy proto nejsou odhaleny. Některé informace často zůstávají pouze mezi zaměstnanci firem a jsou řešeny interně. Nebo jde o případy, kdy trestný čin korupce spáchal zaměstnanec čili fyzická osoba a do statistik k právnickým osobám tento čin zařazen není. Pokud se nejedná o činnost právnické osoby, je problematické nalézt dostatečné množství informací. Korupčním chování fyzických osob podnikajících se tedy z těchto důvodů práce zabývá pouze okrajově dle dostupných informací a soustředí se na obchodní korporace.

Trestní odpovědnost právnických osob

Dle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim je v §8 uvedeno, že trestný čin může být spáchán statutárními orgány a jejich členy, osobou s vedoucím postavením, ale i řadovými zaměstnanci při plnění pracovních úkolů. Dále v § 9 je dále uvedeno, že je možné souběžně za trestný čin stíhat právnickou i fyzickou osobu, která se dopustila určitého protiprávního jednání. V praxi tedy může být odsouzena obchodní korporace a zároveň jednatel, manažer či zaměstnanec.

Podstatný je i § 15, kde se nachází výčet trestů, jež mohou být právníkům osobám uloženy. Jedná se o propadnutí majetku, peněžité trest, propadnutí věci, zákaz činnosti, zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži, zákaz přijímání dotací a subvencí, uveřejnění rozsudku. Tresty právníků a fyzických osob se tedy liší. (Jelínek & Herczeg, 2013)

Příklady vzniku korupce v podnikatelském prostředí

V krátkosti by bylo vhodné nastínit možné situace, kdy může v praxi dojít ke korupčnímu chování ze strany PO. Nemusí se vždy v souvislosti s korupčním chováním jednat o osoby ve státní správě, ale právě o vlastníky obchodních korporací či manažery. Manažeri a další zaměstnanci mající pravomoci správců či pravomoci reprezentační, mohou mít jiné cíle než samotní vlastníci. Často tedy dochází k rozporům cílů a vizí. Mohou existovat případy úplatkářství ze strany manažerů v neprospěch obchodní korporace. Nebo naopak mohou manažeri chtít za pomoci úplatků dosahovat daleko lepších výsledků či kvality než ve skutečnosti, a tím posilovat nejen své postavení, ale i postavení celé obchodní korporace. V praxi existují případy, kdy je korupční chování použito pro získání veřejné zakázky či konkurenční výhody apod. Činnost prováděná manažery je v tomto případě jakýmsi černým trhem. Tím, že manažer využije svých pravomocí a nabídne je k užítku třetí osoby výměnou za úplatek, směnuje vlastně něco, co mu nepatří. Proto lze hovořit o určité formě černého trhu. (Ryska & Průša, 2013).

Trestná činnost právníků osob v minulých letech

Nyní již k případům z praxe. Dle dostupných informací bylo v letech 2012–2015 pravomocně odsouzených 88 právníků osob. Kdy trestný čin podvodu byl spáchán celkem ve 22 případech. TČ dle § 240 byl poté spáchán 40x. Úplatkářská trestná činnost se v přehledu neobjevila, stejně tak jako další, s korupcí související, trestné činy. Důvodem může být, že vyšetřování těchto trestných činů trvá delší dobu. (Tibitzlová, 2016)

Pokud jde o uložené tresty ve výše uvedených letech, nejčastěji jde o trest peněžité (celkem 32 případů), trest zákazu činnosti (25 případů), trest uveřejnění rozsudku (19 případů) a trest zrušení PO (7 případů). V praxi také bývá použita kombinace trestů – například trest peněžité a trest uveřejnění rozsudku. První dva zmíněné tresty jsou zcela běžné a mohou být dle TZ uloženy i fyzickým osobám. Soudy je proto hojně vyu-

živají, jelikož jsou dobře známé a osvědčené. U dalších dvou trestů se jedná o nové tresty dle zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. (Tibitanzlová, 2016)

Zmíněné informace jsou k dispozici pouze do roku 2015. Od tohoto roku přestalo Ministerstvo spravedlnosti ročenku s těmito údaji vydávat, a proto jsou nyní informace o trestné činnosti právnických osob dostupné pouze v omezené míře. Určité statistiky provádí Policie České republiky, která však od roku 2016 rekonstruuje evidenčně statistický systém a dochází tedy k určitým změnám. (Válová, 2018) Další nalezené informace o trestné činnosti úplatkářství se nacházejí ve Zprávách o činnosti Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen NSZ). Informace od výše zmíněných zdrojů se však poměrně liší, jelikož každý z nich využívá pro zpracování dat jiných statistických metod a programů.

Podle Zprávy o činnosti NSZ z roku 2015 je trend vývoje úplatkářské trestné činnosti rozporný. U trestného činu přijímání úplatku byl zjištěn rapidní pokles. Již menší pokles byl zaznamenán u tč. podplácení. NSZ také uvádí, že takto malé množství zdokumentovaných trestných činů úplatkářství je z důvodu náročnosti pátrání a neochoty svědků podat výpověď. Ve většině případů jde o to, že se nedaří prokázat znaky korupčních trestných činů čili jsou pak tyto činy nejčastěji kvalifikovány jako pletichy při zadání veřejné zakázky a veřejné soutěži apod. ("Zpráva o činnosti 2014", 2015) V roce 2015 NSZ uvedla, že v oblasti korupční trestné činnosti přetrvává dlouhodobě nízké množství činů, které jsou oznámeny. Také potvrzuje informaci z roku předchozího o tom, že se daří velmi obtížně tyto činy odhalit. Také je zde zmíněno, že za trestný čin dle § 332 bylo zahájeno trestní stíhání vůči třem právnickým osobám a v případě § 333 vůči jedné právnické osobě. Celkem bylo stíháno 44 právnických osob v různých případech finanční a hospodářské kriminality. Podána obžaloba byla však jen na 14 PO a návrh na potrestání pouze na jedinou PO. ("Zpráva o činnosti 2015", 2016)

V roce 2017, dle sdělení NSZ, došlo k mírnému nárůstu osob obžalovaných i stíhaných z korupčních trestných činů, a to zejména u trestných činů podplácení a přijetí úplatku. Nejčastěji jsou zaznamenávány korupční trestné činy v souvislosti se zadáváním veřejných zakázek, a tedy rozhodování úředních osob ve věcích veřejných, aniž by byly známe relevantní informace. Druhým nejčastějším případem jsou nabídky úplatku policistům v rámci jejich kontrolní činnosti. Obecně však platí, že trestné činy korupčního charakteru jsou velmi málo oznamovány. ("Zpráva o činnosti 2017", 2018)

V přílohách Zpráv o činnosti NSZ je vždy uvedena tabulka s rekapitulací trestných činů jak právnických, tak fyzických osob za celou ČR v daných letech. Mimoto není v dokumentech blíže rozlišeno, kolik tč. z celkového počtu bylo spácháno právnickými osobami.

Tabulka 2: Přehled osob (PO i FO) stíhaných a obžalovaných za trestné činy úplatkářství

	§ 331		§ 332		§ 333	
	stíháno	obžalováno	stíháno	obžalováno	stíháno	obžalováno
2012	53	52	26	25	2	2
2013	30	9	38	32	0	0
2014	2	0	27	20	0	0
2015	14	14	28	25	5	5
2016	9	9	23	22	0	0
2017	19	7	38	37	3	3

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Nejvyššího státního zastupitelství

Počet odsouzených PO za trestné činy úplatkářství je zde zveřejněn pouze za roky 2015, 2016, 2017. Kdy v roce 2015, kdy byly stíhány 3 právnické osoby (z celkového počtu 14 osob) dle § 332 a 1 právnická osoba dle § 333. V porovnání s tabulkou celkového počtu stíhaných osob za tyto skutkové podstaty v daném roce je zjištěno, že procentuální zastoupení právnických osob v případě páchaní tč. dle § 332 je 10,7 % a v případě tč. dle § 333 jde o 20 %. ("Zpráva o činnosti 2015", 2016)

V následujícím roce bylo zahájeno stíhání vůči 24 PO v 13 trestních věcech, ale nebyl zde zaznamenán žádný trestný čin korupce. Obžalováno bylo také 24 PO, ale nebyl vydán žádný návrh na potrestání právnických osob.

V roce 2017 bylo stíháno celkem 18 PO z toho 2 dle § 332. Soudní rozhodnutí bylo však vydáno pouze u 4 PO, a to v jiných případech než za korupční činnost.

8.2 Sběr dat

Veškerá data, ze kterých práce čerpá, byla získána v souladu se Zákonem č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím. Jde o informace dostupné ve veřejných rejstříkách, z rozsudků příslušných soudů nebo také informace, které poskytuje Nejvyšší státní zastupitelství. Zákon č. 106/1999 Sb. uděluje povinnost poskytovat informace související s působností subjektů státní správy, veřejných institucí, orgánů územních samosprávných celků.

Údaje o případech právnických osob odsouzených za trestný čin úplatkářství (dle paragrafů 331, 332 a 333) jsou čerpána z Rejstříku trestů právnických osob, jež je veřejnou evidencí, která vznikla dne 12. června 2013. Tato evidence je přístupná v elektronické podobě a má informativní účely. ("Justice.cz", 2018) Údaje zde nalezené jsou aktuální k datu **24. 10. 2018**, kdy byla evidence prohledána a z celkového počtu 360 záznamů byly nalezeny **tři** případy korupce. Pomocí žádosti v souladu s výše zmíněným zákonem byly pro účely této práce poskytnuty anonymizované rozsudky od příslušných soudů.

Nalezené případy

Jde o tři obchodní korporace působící na území České republiky. Dvě z nich mají sídlo v Ostravě a totožného jednatele. Třetí z nich je pražskou obchodní korporací vlastněnou osobou ze zahraničí. Následující informace jsou čerpány z veřejného rejstříku nebo přímo z anonymizovaných rozsudků od příslušných soudů. Zkrácená znění rozsudků jsou k nahlédnutí v přílohách práce.

STARCOM INTERNATIONAL s. r. o.

Společnost se sídlem v Ostravě mající jediného jednatele a dva společníky, kdy každý z nich má 50 % obchodní podíl. Ve veřejném rejstříku má uvedeno jako předmět činnosti následující:

- Činnost účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence,
- Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona,
- Montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení,
- Výroba, instalace, opravy elektrických strojů a přístrojů, elektronických a telekomunikačních zařízení.

Jedním ze společníků je Daniel H., který je spojován s korupčním chováním, kterého se dopustil při jednání za tuto společnost. Dle rozsudku Okresního soudu v Ostravě k tomuto jednání došlo dne 30.05.2014, kdy měl společník Daniel H. působit na probíhající řízení vedené Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj. Tato instituce nařídila daňovou kontrolu na výše zmíněnou společnost, jelikož u ní byly v minulosti

zjištěny nadměrné odpočty DPH⁴. Finanční úřad po dobu trvání kontroly zadržuje částku 30 080 423,- Kč. Obžalovaný v tomto případě spolupracoval ještě s dalšími dvěma fyzickými osobami – Světlanou F. a Petrem M. Kdy paní Světлана měla pomoci zprostředkovat setkání osoby zodpovědné za prošetření případu společnosti STARCOM INTERNATIONAL s.r.o. s jednatelem Danielem H. a také nabídnout prostřednictvím emailu dané osobě úplatek ve výši cca 200 000,- Kč. To vše proběhlo po domluvě s bratrem Světlany F. panem Petrem M., který byl také do případu zainteresován. Petr M. byl ve společnosti zaměstnaný a dle e-mailu paní Světlany F. se potřeboval vedení společnosti zalíbit.

Obžalovaní – Daniel H., Světлана F. a Petr M. a obchodní společnost STARCOM INTERNATIONAL s.r.o. spáchali zločin podplácení dle § 332 TZ, a tedy jinému v souvislosti s obstaráním věci obecného zájmu nabídli úplatek, jednání se dopustili v úmyslu opatřit jinému (v případě obchodní společnosti sobě) značný prospěch a spáchali takový čin vůči úřední osobě. Společnost byla odsouzena trestem nejvyšším, tedy trestem zrušení právnické osoby. Dle § 16 odstavce 1 zák. č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Soud vydal odůvodnění, v němž uvedl, že daný trest byl uložen na základě projednání všech okolností a shledán za nejvhodnější, také vzhledem k insolvenčnímu řízení, které u společnosti STARCOM INTERNATIONAL s.r.o. probíhalo v roce 2015.

V případě došlo k včasnému podání odvolání proti rozsudku a soud rozhodl dne 21.09.2016 o zmírnění trestu. Společnost byla odsouzena k peněžitému trestu, který sestával z 250denních sazeb ve výši 20 000,- Kč. Celková částka tedy činila 5 milionů korun. V rejstříkú trestů právnických osob však není uvedeno, zda byl trest splacen.

MEGASTAR World s. r. o.

Společnost má stejného jednatele a společníky jako předchozí obchodní korporace. Společnost MEGASTAR World s.r.o. se dle veřejného rejstříku zabývá výrobou, obchodem a službami neuvedenými v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona.

V obou případech šlo o stejný průběh korupční činnosti a také shodné osoby které se na činnosti podílely. Tato společnost měla také nadměrný odpočet DPH, a proto příslušný finanční úřad rozhodl o provedení kontroly a zadržoval částku 7 866 545,- Kč

---

⁴ Nadměrný odpočet vzniká, pokud je nárok na odpočet DPH z přijatých plnění vyšší než daňová povinnost z uskutečněných plnění. Správce daně je povinen částku automaticky vrátit plátcí do 30 dnů po jeho vyměření.

(maximální výši pro vyplacení). Rozsáhlá finanční kontrola byla nařízena v září 2013 a probíhala až do června 2014.

Soud dne 11.02.2016 rozhodl o trestu zrušení právnické osoby stejně tak, jako u společnosti STARCOM INTERNATIONAL s.r.o., a to dle § 16 odstavce 1 zák. č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Po podání odvolání z podnětu státního zástupce byl soudem trest snížen na peněžitý trest, konkrétně 150denních sazeb ve výši 20 000,- Kč. Celková výše činí 3 000 000,- Kč. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 21.09.2016. Peněžitý trest také nebyl dosud zaplacen.

Odsouzený Daniel H. dostal trest zákazu činnosti, tedy zákazu výkonu funkce statutárního orgánu ve všech typech obchodních společností na dobu pěti let. Dále také trest odnětí svobody v délce dvou let nepodmíněně a peněžitý trest v celkové výši 200 000,- Kč. Světlana F. byla odsouzena k trestu odnětí svobody po dobu dvou let, který byl podmíněně odložen na zkušební dobu v délce trvání čtyř let. Peněžitý trest byl vyměřen na 300denních sazeb ve výši 200,- Kč – tedy 60 000,- Kč. Petr M. byl odsouzen k trestu odnětí svobody na dva roky za stejných podmínek jako Světlana F.

TEXEN s. r. o.

Společnost Texen s.r.o. sídlící v Praze má ve veřejném rejstříku uvedený jako předmět podnikání směnářskou činnost a výrobu, obchod a služby neuvedené v přílohách 1-3 živnostenského zákona. V současné době má jediného zahraničního jednatele, který byl do funkce zapsán dne 28.01.2018. Předtím se ve funkci jednatele vystřídal tři osoby, kdy jedna z nich je spojována s úplatkářskou trestnou činností. Dle anonymizovaného rozsudku obvodního soudu pro Prahu 7, jde o muže s iniciálou A.O., ve veřejném rejstříku bylo dohledáno jméno Adel-Nasser O.

V tomto případě šlo o úplatek pracovníci České pošty a zároveň vedoucí v oddělení Provozních činností Praha, která měla na starost výběrová řízení na nebytové prostory v budovách České pošty. O lukrativní nebytový prostor pro své podnikání měl Adel-Nasser O. značný zájem, a proto se domluvil s dalšími dvěma muži M.S. a K.K. aby se pokusili ženu uplatit. Výše úplatku činila 50 000,- Kč a cílem bylo získat prostory bez nutnosti projít výběrovým řízením. Adel-Nasser O. výše zmíněným mužům nabídl 25 000,- Kč každému, za to, že pro něj tuto službu vykonají. Zároveň ale v době, kdy za společnost jednal, z pohledu veřejného rejstříku již jednatelem nebyl. Někte-

ré dokumenty, dle záznamu v soudním spise, podepisoval za skutečného jednatele na základě plné moci, ale poté podpisy padělal.

Výše zmínění muži se předtím s Adel-Nasser O. neznali. Šlo o situaci, kdy K.K. změnil u Adel-Nasser O. určitou hotovost a on se mu při té příležitosti zmínil, že by měl o nebytový prostor České pošty zájem, a zda by se to nedalo nějak zařídit. K.K. si vzpomněl na svého známého podnikajícího v realitách pana M.S. a oslovil ho s touto prosbou. M.S. za pracovníci na poštu docházel a zjišťoval informace o podmínkách pronajmutí nebytového prostoru a výběrového řízení.

Za spáchání trestného činu dle § 332 TZ byl obchodní korporaci udělen peněžitý trest dle § 18 odst. 1,2 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, a to ve výši 300 000,- Kč (60denních sazeb, výše sazby 5 000,- Kč). Toto rozhodnutí bylo vydáno dne 01.03.2017. Peněžitý trest byl společností splacen ke dni 22.12.2017.

Adel-Nasser O. byl odsouzen k trestu odnětí svobody ve výši šesti měsíců, kdy výkon trestu byl podmíněčně odložen na zkušební dobu v délce trvání tří let. Dále mu soud uložil peněžitý trest 200denních sazeb ve výši 1000,- Kč tedy celkem 200 000,- Kč. Zákaz činnosti v tomto případě udělen nebyl.

Výpočet a vyhodnocení ekonomických ukazatelů

Pro sledování ekonomické situace závodů byly vybrány ukazatele rentability, likvidity a zadluženosti. Podklady pro výpočet jednotlivých ukazatelů jsou rozvahy a výkazy zisku a ztráty z uvedených let.

Podklady pro výpočty jsou k nahlédnutí v přílohách práce.

Tabulka 3: Výpočet ukazatelů pro STARCOM INTERNATIONAL s.r.o.

STARCOM INTERNATIONAL s. r. o.	2014	2015	2016
Rentabilita aktiv (v %)	-6,16	-3,42	-2,21
Likvidita běžná	1,52	1,44	1,83
Likvidita pohotová	1,17	1,21	1,8
Zadluženost (v %)	59,93	63,87	49,16

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozvah a výkazů zisku a ztráty z let 2014, 2015, 2016

Tabulka 4: Výpočet ukazatelů pro MEGASTAR World s.r.o.

MEGASTAR World s. r. o.	2014	2015	2016
Rentabilita aktiv (v %)	-28,73	-32,52	-28,33
Likvidita běžná	0,99	0,77	0,6
Likvidita pohotová	0,57	0,55	0,54
Zadluženost (v %)	96,71	128,26	166,03

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozvah a výkazů zisku a ztráty z let 2014, 2015, 2016

Tabulka 5: Výpočet ukazatelů pro TEXEN s.r.o.

TEXEN s.r.o.	2014	2015	2016
Rentabilita aktiv (v %)	25,62	9,88	14,79
Likvidita běžná	1,17	1,24	1,47
Likvidita pohotová	1,17	1,24	1,47
Zadluženost (v %)	66,59	71,57	62,35

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozvah a výkazů zisku a ztráty z let 2014, 2015, 2016

S ohledem na zjištěné ekonomické ukazatele je možno říci, že obchodní korporace STARCOM INTERNATIONAL s.r.o. a MEGASTAR World s.r.o. nejsou schopny pomocí vložených aktiv generovat zisk. Toto tvrzení je odvozeno od záporných hodnot rentability aktiv. V případě záporné rentability se jedná o ztrátovost. Je to zřejmě zapříčiněno i tím, že závody v rozvaze nevidují žádný majetek, ale pouze oběžná aktiva. Zadluženost se u závodu STARCOM INTERNATIONAL s.r.o. pomalu snižuje. Z hlediska ukazatelů likvidity se uvádí optimální hodnoty pro běžnou likviditu v intervalu 1,5 – 2,5 a pro pohotovou v rozmezí 0,7 – 1,2. (Valach, 1999) STARCOM INTERNATIONAL s.r.o. má výsledné hodnoty běžné i pohotové likvidity v doporučeném intervalu s výjimkou roku 2016, kdy byla hodnota pohotové likvidity 1,8. Závod je schopen pokrýt své krátkodobé závazky oběžnými aktivy.

U celkové zadluženosti je na tom závod MEGASTAR World s.r.o. podstatně hůře, jelikož dosahuje velmi vysokých procentuálních hodnot. Závod tedy využívá pro krytí aktiv zejména cizí zdroje. U tohoto závodu převládá cizí kapitál nad vlastním. V případě likvidity se závod pohybuje pod optimálním intervalem čili není schopen uhradit své závazky pomocí oběžných aktiv.

U korporace TEXEN s.r.o. byly zjištěny vysoké hodnoty rentability. Závod je po celé sledované období v zisku. Při pohledu na majetkovou strukturu převažují oběžná aktiva, ale závod vlastní také dlouhodobý hmotný majetek. Na rozdíl od závodů přechodících shledáváme u likvidity běžné i pohotové stejné výsledky, jelikož závod dlouhodobě

nemá žádné zásoby. Čísla jsou, v případě běžné likvidity, lehce pod doporučeným intervalem hodnot. Na závěr zmíníme výsledky ukazatele zadluženosti, které jsou v doporučených hodnotách, tedy v intervalu 30–70 %.

8.3 Dílčí závěr praktické části

V rejstříku trestů právnických osob byly nalezeny tři obchodní závody, které byly odsouzeny za úplatkářskou trestnou činnost. Důvodem takto malého počtu nalezených právnických osob, které v uplynulých letech spáchaly trestný čin úplatkářství, může být, dle informací získaných od místopředsedy trestního úseku Krajského soudu v Českých Budějovicích pana JUDr. Jiřího Šťastného, to, že případy soudního řízení s právnickými osobami nejsou v praxi tak časté. Projednání některých případů, pokud ovšem dojde k zahájení řízení, trvá velmi dlouho. Do rejstříku trestů právnických osob jsou poté zapsány případy až po nabytí právní moci. Je tedy možné, že je případů korupce více, ale soudní řízení ještě nebylo ukončeno a nebyl vydán rozsudek. (JUDr. Jiří Šťastný, osobní sdělení dne 14/01/2019)

Bývá častým jevem, že je před zahájením řízení s obchodní korporací změněn jednatel, nejčastěji na zahraniční osobu, a také obchodní korporace nevykazuje žádný nebo pouze drobný majetek. Dochází tedy spíše k tomu, že obchodní korporace spadá do likvidace nebo konkursu. V praxi soud pracuje pouze s informacemi podanými v obžalobě. Je nutné prokázat, že je obchodní korporace založena nebo provozována za účelem páchaní trestné činnosti. (JUDr. Jiří Šťastný, osobní sdělení dne 14/01/2019)

Nalezené subjekty, k nimž byly vyžádány rozsudky u příslušného soudu v Praze a Ostravě, však nemají splněné veškeré náležitosti k tomu, aby mohl být proveden výpočet ekonomických ukazatelů za další roky, a tím zjištěn dopad jejich korupčního jednání. U obchodního závodu TEXEN s.r.o., která peněžitý trest uhradila, není kompletní dokumentace ve sbírce listin v obchodním rejstříku. Není zde doložena rozvaha a výkaz zisku a ztráty z roku 2017, kdy byl dle rejstříku trestů PO trest uhrazen. Za nedoložení požadovaných dokumentů do sbírky listin hrozí další sankce od rejstříkového soudu, a to až do výše 100 000,- Kč. U dvou zbývajících obchodních závodů – MEGASTAR World s.r.o., STARCOM INTERNATIONAL s.r.o., které mají stejného jednatele a dopustily se podobného trestného činu, zatím nebyl peněžitý trest uhrazen. Navíc závod nedisponuje žádným dlouhodobým majetkem a jeho hospodaření je nadále ztrátové. Výsledky výpočtů ekonomických ukazatelů dle dostupných rozvah a výkazů zisku a ztráty by z těchto důvodů byly nepřínosné. Jelikož se jedná o velmi ožehavé téma, bylo nevhodné obchodní závody osobně kontaktovat. Nebylo proto možno zjistit o případech více, než je k dispozici ve veřejných rejstřících.

I přesto, že je korupce velmi skloňovaný a diskutovaný pojem a některé případy jsou medializovány, v oblasti odsouzených právnických osob za tuto činnost není dostatek vhodných případů pro dokončení výzkumu. Korupční činnost jednotlivých obchodních závodů byla podrobně rozepsána v praktické části práce. Jak již bylo zmíněno výše, k výpočtu ukazatelů, nejsou k dispozici relevantní údaje, ze kterých by bylo možné doložit hmatatelné důkazy o ekonomickém dopadu korupčních praktik. Nabízelo se tedy slovní zhodnocení vypočítaných ukazatelů dle dostupných dat pro nastínění, v jaké situaci se závod nacházel. Nyní již krátké posouzení situace závodu z hlediska dopadu korupčního chování, ale již bez podpory v ekonomických ukazatelích.

Závodům STARCOM INTERNATIONAL s.r.o. a MEGASTAR World s.r.o. byl nejprve udělen trest zákazu činnosti, proti kterému závod podal odvolání. Tento trest by byl pro vlastníky fatální, jelikož by musel být závod zrušen. Zákaz činnosti se také vztahuje na jednatele a vlastníky korporace. Na určité období je pro ně obor podnikání nebo některé z odvětví zcela zneprístupněno. V tomto případě dostal jednatel zákaz činnosti po dobu pěti let a také trest odnětí svobody v délce trvání dvou let. Obchodní závod byl tedy převzat do rukou zbývajících společníků, který s trestnou činností neměl žádné dočínění. Oba závody dále provozují svou činnost, ale s jiným jednatelem (bratrem jednatele původního), který se dle dostupných dat z rozvahy snaží závod STARCOM INTERNATIONAL s.r.o. postupně dostat do příznivější situace. Důvodem spáchání trestného činu byla snaha o vyplacení nadměrného dopočtu DPH od finančního úřadu, který však platbu pozastavil a celý případ, z důvodu nesrovnalostí, projednával. Finanční úřad má pro vyplacení odpočtu lhůtu 30 dní, pokud ovšem místo toho ne nařídí kontrolu, která lhůtu prodlužuje.

V případě závodu TEXEN s.r.o. byl udělen trest peněžitý a jednatel dostal trest odnětí svobody v délce trvání 3 roky. Zákaz činnosti tomuto muži udělen nebyl, jelikož v době spáchání trestného činu již nebyl statutárním orgánem závodu. Jednatel byl změněn počátkem roku 2018 na další zahraniční osobu a závod za tento rok ani rok předchozí nezveřejnil rozvahu ani výkaz zisku a ztráty v obchodním rejstříku. Korporace trestnou činnost spáchala za účelem získání vhodnějšího a lukrativnějšího prostoru pro vykonávání své činnosti.

9 Závěr

Právní úpravu úplatkářských trestných činů nalezneme v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ze kterého celá práce vychází. V zákoně jsou definovány tři skutkové podstaty, které jsou závazné jak pro osoby fyzické, tak právnické. A tedy § 331 Přijetí úplatku, § 332 Podplácení, § 333 Nepřímé úplatkářství. Jelikož byla práce zaměřena na osoby právnické, bylo nutné vycházet také ze zákona č. 418/2011 Sb. zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Zpočátku bylo zapotřebí definovat, kdo je oprávněn jednat za právnickou osobu, a tím pádem i jménem právnické osoby spáchat trestný čin. Následně zjistit možné tresty a sankce. Na právnické osoby se vztahují odlišné tresty než na osoby fyzické. Jde o zrušení právnické osoby či zákaz činnosti, který má pro korporaci fatální důsledky. Dále také propadnutí majetku nebo věci, peněžitý trest, zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži nebo zákaz přijímání dotací. Jako poslední stojí za zmínku trest uveřejnění rozsudku, který má následný vliv na poškození dobrého jména korporace. Tyto tresty lze uložit samostatně nebo vedle sebe. Po nastudování odborné literatury byl prohledán rejstřík trestů právnických osob.

Při procházení evidence odsouzených právnických osob se potvrdila informace z předchozích kapitol, a tedy, že jedním z nejčastějších trestných činů, které jsou páchany právnickými osobami, je § 209 Podvod. Dále pak také hojně trestné činy dle §265 Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě. S korupcí již nesouvisející, ale také velmi časté a stále diskutované TČ § 240 Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby a § 241 Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby. ("Justice.cz", 2018)

V rejstříku trestů právnických osob byly nalezeny tři odpovídající případy. Zjištěné obchodní korporace spáchaly trestný čin dle § 322 trestního zákoníku. Následovalo nastudování rozsudků, dokumentů ze sbírky listin v obchodním rejstříku a také výpočet ekonomických ukazatelů. Rozsudky byly vyžádány od příslušných soudů v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím. Propočet ukazatelů byl možný pouze z dat z předchozích let, jelikož byla u jedné z korporací sbírka listin nekompletní a u zbylých dvou korporací nebyl trest doposud vykonán. Původní záměr měl za cíl z výpočtu ukazatelů zhodnotit vliv korupční činnosti na obchodní závod, avšak z dostupných dat toto nebylo možné. Výpočty tedy pomohly k nastínění poměrů

v obchodních korporacích před spácháním trestného činu. Na základě provedených těchto výpočtů byl zhodnocen ekonomický stav a také blíže okomentována celá situace jednotlivých případů. V poslední podkapitole praktické části práce jsou poté shrnuty poznatky na základě veškerých dostupných informací. Celá situace byla také konzultována s předsedou Krajského soudu pro trestní úsek panem JUDr. Jiřím Šťastným, jehož vyjádření k problematice kriminality právnických osob je uvedeno v kapitolách výše.

Závěrem je nutno podotknout, že toto téma bylo velmi složité na zpracování, jelikož jsou tyto informace velice obtížně dostupné, nebo se jich nelze nijak domáhat. Jak také potvrdil pan JUDr. Šťastný, pro české soudy jde zatím o relativně novou oblast.

10 Summary

This bachelor thesis deals with the problem of bribery crimes and corruption. Basic literature for this work is the current Criminal Code (Act No. 40/2009 Coll.) This thesis is focused on law and economics aspects of corruption. The main attention is dedicated to the relation between corruption and private sector. The core of the theses is to search required objects in the Criminal record of legal persons that committed one of the bribery offense and penalties imposed on them. The cases are observed according to data from Public register – especially financial statements. Using economic indicators can help with concrete results and show current economic situation of the objects. It shows the impact of penalty for the bribery crime on the following existence of each object.

Key words: corruption, bribe, criminal offense, consequences of corruption, entrepreneurship

11 Přehled použitých zdrojů

Aidt, T. (2009). Corruption, institutions, and economic development [Online]. *Oxford Review of Economic Policy*, vol. 25(issue 2), 271-291. <http://doi.org/10.1093/oxrep/grp012>

Becker, G. (1978). *The Economic Approach to Human Behavior*. Chicago ; London: The University of Chicago Press.

Becker, G. (1997). *Teorie preferencí*. Praha: Grada.

Becker, G. (1994). K potlačení korupce je třeba zmenšit vládu. *Ekonom*, (11), 54.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih) : Český ekumenický překlad. (1993). *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih) : Český ekumenický překlad*. Praha: Česká biblická společnost.

David, V., & Nett, A. (2007). *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Praha: C.H. Beck.

Eliáš, K. (2012). *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit.

Eliáš, K., & Svatoš, M. (2017). *Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka 31.12.2016*. Ostrava: Sagit.

Frič, P. (1999). *Korupce na český způsob*. Praha: G plus G.

Frič, P. (2010). Jak (ne) bojujeme proti korupci. *Literární noviny*, (40).

Gřivna, T. (2005). Trestní postih korupce v soukromé sféře. *Trestněprávní revue*, 4(7), 169-173.

Hamilton, R. (2007). *Egypt: říše faraonů*. Praha: Slovart.

Hulinský, P. (2008). *Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí*. Praha: Police history.

Chmelík, J. (2003). *Pozornost, úplatek a korupce*. Praha: Linde.

Chmelík, J. (2010). *Trestní právo hmotné - zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde.

- Chmelík, J., & Tomica, Z. (2011). *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde.
- Janeček, K. (2018). O nás [Online]. *Nadační fond proti korupci*. Retrieved from <http://www.nfpk.cz/o-nas>
- Janků, M. (2016). *Základy práva pro posluchače neprávnických fakult*. V Praze: C.H. Beck.
- Jelínek, J. (2009). *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. Praha: Leges.
- Jelínek, J. (2014). *Trestní právo hmotné*. Praha: Leges.
- Jelínek, J., & Herczeg, J. (2013). *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob*. Praha: Leges.
- Justice.cz: Rejstřík trestů. (2018). Justice.cz: Rejstřík trestů [Online]. Retrieved 2018-10-24, from <http://portal.justice.cz/Justice2/Soud/soud.aspx?o=203&j=213&k=2027&d=9354>
- Karklins, R. (2002). Typology of Post-Communist Corruption. *Problems of Post-Communism*, 49(4), 22-30.
- Krutina, V., & Novotná, M. (2014). *Ekonomika podniku: (cvičení)*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta.
- Ministerstvo průmyslu a obchodu: Stručná charakteristika Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. (2018). Ministerstvo průmyslu a obchodu: Stručná charakteristika Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj [Online]. Retrieved 2018-11-26, from <http://www.nsz.cz/index.php/cs/mezinarodni-spoluprace/dali-organizace/111-oecd>
- Naxera, V. (2011). Korupce a postkomunismus. *Mezinárodní politologický ústav Fakulty sociálních studií MU*, 14(2-3), 248-271.
- Nečada, V. (2000). *Přehled novel trestních kodexů v období od listopadu 1989 do konce roku 1999*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Nová pravidla lobbingu: Registrovat se budou muset asistenti poslanců nebo poradci. (2018). Nová pravidla lobbingu: Registrovat se budou muset asistenti poslanců nebo poradci [Online]. *Česká justice*. Retrieved from <http://www.ceska->

justice.cz/2018/09/nova-pravidla-lobbingu-registrovat-se-budou-muset-asistenti-poslancu-nebo-poradci/

Pikna, B. (2012). *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. Praha: Linde.

Růžička, M. (2006). Ke stíhání korupce z pohledu státního zástupce. *Trestněprávní revue*, 5(1), 1-10.

Růžička, M., Forejt, P., & Přepechalová, K. (2011). Účinná lítost ve věcech úplatkářství do právního řádu ČR? [Online]. *Právní rádce*. Retrieved from <https://pravniradce.ihned.cz/c1-54200730-ucinna-litost-ve-vecech-uplatkarstvi-do-pravniho-radu-cr#>

Ryska, P., & Průša, J. (2013). *Korupce: ekonomie vs. mýty*. Praha: Institut Václava Klause.

Scheinost, M. (2008). *Dokumenty OSN ke korupci a organizovanému zločinu: Úmluva OSN proti korupci, Protokol proti nezákonné výrobě střelných zbraní, jejich částí a součástí a munice i proti nezákonnému obchodu s nimi, doplňující Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu* [Online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Scheinost, M., & Válková, H. (2015). *Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Sokol, J. (2007). *Moc, peníze a právo: esej o společnosti a jejích institucích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Štička, M. (2008). *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency International - Česká republika.

Švábenský, M. (2011). Stavovské listiny, 1212-1847: katalog : A1, XIV(2-3), 248-271. <http://doi.org/1212-7817>

Tauchen, J. (ed.), & Schelle, K. (ed.). (2013). *Korupce - včera a dnes: (sborník z kolokvia pořádaného katedrou dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a The European Society for History of Law)*. Ostrava: Key Publishing.

Tibitanzlová, A. (2016). Sankcionování právnických osob a praxe českých trestních soudů [Online]. *Bulletin advokacie*. Retrieved from <http://www.bulletin-advokacie.cz/sankcionovani-pravnickych-osob-a-praxe-ceskych-trestnich-soudu#ftn3>

Tomášek, M. (2009). *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde.

Transparency International. (2018). Transparency International [Online]. Retrieved 2018-11-29, from <https://www.transparency.cz/kdo-jsme/>

Valach, J. (1999). *Finanční řízení podniku*. Praha: Ekopress.

Válová, I. (2018). Kriminalita klesla za dvacet let téměř o polovinu, objasněnost trestných činů opět stoupá [Online]. *Česká justice*. Retrieved from <http://www.ceska-justice.cz/2018/02/kriminalita-klesla-za-dvacet-let-temer-polovinu-objasnenost-trestnych-cinu-opet-stoupa/>

Van Doyle, P. (1999). *Boj proti korupci*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Vantuch, P. (2008). *Korupce a kriminalita*. Brno: Rašínova vysoká škola.

Vláda schválila novelu trestního zákoníku, zavádí zločin maření spravedlnosti. (2018). Vláda schválila novelu trestního zákoníku, zavádí zločin maření spravedlnosti [Online]. *Česká justice*. Retrieved from <http://www.ceska-justice.cz/2018/01/vlada-schvalila-novelu-trestniho-zakoniku-zavadi-zlocin-mareni-spravedlnosti/>

Vládní návrh na vydání zákona. (2009). Vládní návrh na vydání zákona [Online]. *Poslanecká sněmovna České republiky*. Retrieved from <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>

Volejníková, J. (2007). *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Praha: Profess Consulting.

Wurstová, J. (1999). *Bulletin advokacie: Přijetí nové Trestněprávní úmluvy Rady Evropy o boji proti korupci*.

Zákony pro lidi. (2018). Zákony pro lidi [Online]. Retrieved 2018-10-22, from <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Zpráva o činnosti 2014. (2015). Zpráva o činnosti 2014 [Online]. *Nejvyšší státní zastupitelství*. Retrieved from

<http://www.nsz.cz/index.php/cs/component/content/article/75-udaje-o-innosti-a-statisticke-udaje/1040-zprava-o-innosti-2014>

Zpráva o činnosti 2015. (2016). Zpráva o činnosti 2015 [Online]. *Nejvyšší státní zastupitelství*. Retrieved from <http://www.nsz.cz/index.php/cs/component/content/article/75-udaje-o-innosti-a-statisticke-udaje/1716-zprava-o-innosti-2015>

Zpráva o činnosti 2017. (2018). Zpráva o činnosti 2017 [Online]. *Nejvyšší státní zastupitelství*. Retrieved from <http://www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti/2095-zprava-o-innosti-2017>

Seznam tabulek a obrázků

Tabulka 1: Kategorie korupce dle P. C. van Duyne	17
Tabulka 2: Přehled osob (PO i FO) stíhaných a obžalovaných za trestné činy úplatkářství.....	42
Tabulka 3: Výpočet ukazatelů pro STARCOM INTERNATIONAL s.r.o.	46
Tabulka 4: Výpočet ukazatelů pro MEGASTAR World s.r.o.	47
Tabulka 5: Výpočet ukazatelů pro TEXEN s.r.o.	47
Obrázek 1: Alternativy volby dle J. Volejníkové (str. 122).....	37

Seznam příloh

Příloha č. I – Zkrácené znění rozsudku, STARCOM International s.r.o., MEGA-STAR World s.r.o.

Příloha č. II – Zkrácené znění rozsudku, TEXEN s.r.o.

Příloha č. III – podklady pro výpočet ukazatelů, zdroj: rozvahy a výkazy zisku a ztráty obchodních závodů z let 2014, 2015, 2016

Přílohy

Příloha č. I – Zkrácené znění rozsudku, STARCOM International s.r.o., MEGASTAR World s.r.o.

Jednací číslo: 74 T 114/2015 - 472

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Ostravě rozhodl v hlavním líčení konaném dne 11. února 2016 v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Karla Kudrny a přísedících Jiřího Solicha a Mgr. Kamily Šodkové **t a k t o :**

Obžalování

Daniel H . ,

nar. xxx v xxx, jednatel obchodních společností STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o. a MEGASTAR World, s.r.o., bytem xxx,

Světlana F . ,

rozenou xxx, nar. xxx v xxx, manažerka obchodní společnosti BORGIS, a.s., bytem xxx,

Petr M . ,

nar. xxx v xxx, OSVČ, bytem xxx,

STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o.

IČ 25396749, se sídlem Štramberská 1049, 703 00 Ostrava,

MEGASTAR World, s.r.o.

IČ 26857421, se sídlem Štramberská 1049, 703 00 Ostrava,

j s o u v i n n i , ž e

Daniel H., využívaje kontaktů a vazeb sestry svého bývalého zaměstnance obžalovaného Petra M., obžalované Světlany F., které mu zprostředkoval Petr M., k zástupci ředitele Finančního úřadu pro Moravskoslezský kraj, Územní pracoviště Ostrava II, jenž je správcem daně ve vztahu k obchodním společnostem STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o. a MEGASTAR World, s.r.o., Ing. H.,

obchodní společnost STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o., jednající v jejím zájmu prostřednictvím obžalovaného Daniela H., jednatele společnosti, jehož jednání lze této právnické osobě přičítat ve smyslu zák. č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

a obchodní společnost MEGASTAR World, s.r.o., jednající v jejím zájmu prostřednictvím obžalovaného Daniela H., jednatele společnosti, jehož jednání lze této právnické osobě přičítat ve smyslu zák. č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim,

1)

dne 30.5.2014, v Ostravě, v úmyslu působit na probíhající daňové řízení vedené správcem daně - Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, Územní pracoviště Ostrava II, který v souvislosti s probíhající kontrolou daňového subjektu – obchodní společnosti STARCOM INTERNATIONAL s.r.o., IČ: 25396749, se sídlem Štramberská 1049, 703 00 Ostrava, zadržuje částku ve výši 30.080.423,- Kč již daňový subjekt požaduje vrátit z titulu uplatněného odpočtu DPH, nabídl obžalovaný Daniel H., jednatel a společník obchodní společnosti STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o., prostřednictvím obžalované Světlany F., po předchozí vzájemné dohodě s obžalovaným Petrem M., úřední osobě - zástupci ředitele správce daně, Ing. Martinu H., jako osobě, která je z titulu své funkce schopna požadavek splnit, částku ve výši cca 200.000,- Kč a to formou e-mailu odeslaného obžalovanou Světlanou F. dne 30.5.2014 v 19:56 hod. z e-mailové schránky xxx@seznam.cz na e-mail xxx@email.cz, za ovlivnění daňového řízení vedeného

správcem daně s daňovým subjektem – obchodní společností STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o, tak, aby byl daňovému subjektu přiznán a vyplacen nárokovaný nadměrný odpočet DPH, konkrétně slovy: *"...žáda by tato kauza, která bude stát firmu S. (právníci, mediál. humbuk apod.) nešla vyřešit v klidu, že by místo placení drahých právníků apod. nemohla investovat finance jinak...bavíme se tady o částce kolem 200 tisíc... které mají k dispozici a rádi je poskytnou někomu, kdo může zaručit, že bude v dohledné době alespoň minimum částky DPH firmě vráceno..."* a dále: *"...že je částka cca 200 tisíc připravena pro kohokoliv, kdo to vyřeší...Každopádně kdyby to šlo, tak bude mít brácha u majitele velké plus (které nutně potřebuje) a ty budeš mít daleko více než jen plus viz výše..."*,

příčemž tohoto jednání se obžalovaný Daniel H. dopustil v úmyslu zajistit společnosti STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o., přiznání a vyplacení nárokovaného nadměrného odpočtu DPH Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, Územní pracoviště Ostrava II, a to pokud možno v maximální možné výši, tj. ve výši 30.080.423,- Kč, případně alespoň v částce nižší,

2)

dne 11.7.2014 v době od 10:53 do 11:51, v Ostravě, v kavárně Ostravanka v obchodním centru Forum Nová Karolina, v úmyslu působit na probíhající daňové řízení vedené správcem daně, Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, Územní pracoviště Ostrava II, který v souvislosti s probíhající kontrolou daňových subjektů – obchodních společností STARCOM INTERNATIONAL s.r.o., IČ: 25396749, se sídlem Štamberberská 1049, 703 00 Ostrava a MEGASTAR World s.r.o., IČ: 26857421, se sídlem Štamberberská 1049, 703 00 Ostrava zadržuje částku u obou společností v celkové výši 37.946.968,- Kč již daňové subjekty požadují vrátit z titulu uplatněného odpočtu DPH, nabídl obžalovaný Daniel H., jednatel a společník obchodních společností STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o., a MEGASTAR World s.r.o., prostřednictvím obžalovaného Petra M., po předchozí vzájemné dohodě se Světlanou F., úřední osobě - zástupci ředitele správce daně, Ing. Martinu H., jako osobě, která je z titulu své funkce schopna požadavek splnit, částku ve výši 2% z úspěšně vrácených finančních prostředků, zadržovaných správcem daně oběma obchodními společnostmi, maximálně do částky až 600.000,- Kč, tak, že předmětnou nabídku prezentoval Ing. Martinu H. při osobní schůzce obžalovaný Petr M. za účasti obžalované Světlany F. konkrétně slovy *„...určitě se tady dá bavit o nějakých dvou procentech z objemu vráceného DPH, které by tímle směrem mohlo jít..."*, a dále *„...v případě, že by se mu vrátilo těch 28, tak je schopen z toho pustit 600 tisíc, jo 600 tisíc prostě, s tím, že je tato částka poměrně dost neurčitá..."*, za ovlivnění daňového řízení vedeného správcem daně s daňovými subjekty – obchodními společnostmi STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o., a MEGASTAR World s.r.o., tak, aby byl daňovým subjektům přiznán a vyplacen nárokovaný nadměrný odpočet DPH, v co nejvyšší možné výši,

příčemž tohoto jednání se obžalovaný Daniel H. dopustil v úmyslu zajistit jednak společnosti STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o., přiznání a vyplacení nárokovaného nadměrného odpočtu DPH Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, Územní pracoviště Ostrava II, v co nejvyšší možné výši, tj. maximálně ve výši 30.080.423,- Kč

a jednak společnosti MEGASTAR World, s.r.o., přiznání a vyplacení nadměrného odpočtu DPH Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, Územní pracoviště Ostrava II, v co nejvyšší možné výši, tj. maximálně ve výši 7.866.545,- Kč,

t e d y

obžalovaný Daniel H.

ad 1) , 2),

jinému v souvislosti s obstaráním věcí obecného zájmu nabídl úplatek, jednání se dopustil v úmyslu opatřit jinému značný prospěch a spáchal takový čin vůči úřední osobě,

obžalovaný Světlana F.

ad 1) , 2)

jinému v souvislosti s obstaráním věcí obecného zájmu nabídla úplatek, jednání se dopustila v úmyslu opatřit jinému značný prospěch a spáchala takový čin vůči úřední osobě,

obžalovaný Petr M.

ad 1) , 2),

jinému v souvislosti s obstaráním věcí obecného zájmu nabídl úplatek, jednání se dopustil v úmyslu opatřit jinému značný prospěch a spáchal takový čin vůči úřední osobě,

obchodní společnost STARCOM INTERNATIONAL s.r.o.,

ad 1) , 2),

jinému v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu nabídla úplatek, jednání se dopustila v úmyslu opatřit sobě značný prospěch a spáchala takový čin vůči úřední osobě,

obchodní společnost MEGASTAR World s.r.o.,

ad 1)

jinému v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu nabídla úplatek, jednání se dopustila v úmyslu opatřit sobě značný prospěch a spáchala takový čin vůči úřední osobě,

č í m ž s p á c h a l i

obžalovaný Daniel H.

ad 1), ad 2)

zločin podplacení podle § 332 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. a), b) trestního zákoníku ,

obžalovaná Světlana F.
ad 1), ad 2)

zločin podplacení podle § 332 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. a), b) trestního zákoníku,

obžalovaný Petr M.
ad 1), ad 2)

zločin podplacení podle § 332 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. a), b) trestního zákoníku,

obchodní společnost STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o.,
ad 1), ad 2)

zločin podplacení podle § 332 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. a), b) trestního zákoníku

obchodní společnost MEGASTAR World, s.r.o.,
ad 1),

zločin podplacení podle § 332 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. a), b) trestního zákoníku,

a o d s u z u j í s e

obžalovaný Daniel H.

podle § 332 odstavec 2 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání **3 (tři) roků**.

Podle § 81 odstavec 1 a § 82 odstavec 1 trestního zákoníku se výkon uloženého trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání **5 (pět) roků**.

Podle § 73 odstavec 1, odstavec 3 trestního zákoníku se obžalovanému Danielu H. **ukládá** trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárních orgánů ve všech typech obchodních společností a družstev na dobu **5 (pět) roků**.

obžalovaná Světlana F.

podle § 332 odstavec 2 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání **2 (dvou) roků**.

Podle § 81 odstavec 1 a § 82 odstavec 1 trestního zákoníku se výkon uloženého trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání **4 (čtyř) roků**.

podle § 332 odstavec 2, § 67 odstavec 2 písmeno a), § 68 odstavec 1, odstavec 2 trestního zákoníku se obžalované dále ukládá peněžitý trest v celkové výměře **80.000,- (osmdesátitisíc) Kč**, skládající se z 800 denních sazeb, přičemž denní sazba činí **100,- (sto) Kč**.

Podle § 69 odstavec 1 trestního zákoníku se pro případ, že peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoví náhradní trest odnětí svobody v trvání **10 (deseti) měsíců**.

obžalovaný Petr M.

podle § 332 odstavec 2 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání **2 (dvou) roků**.

Podle § 81 odstavec 1 a § 82 odstavec 1 trestního zákoníku se výkon uloženého trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání **4 (čtyř) roků**.

podle § 332 odstavec 2, § 67 odstavec 2 písmeno a), § 68 odstavec 1, odstavec 2 trestního zákoníku se obžalovanému dále ukládá peněžitý trest v celkové výměře **80.000,- (osmdesátitisíc) Kč**, skládající se z 800 denních sazeb, přičemž denní sazba činí **100,- (sto) Kč**.

Podle § 69 odstavec 1 trestního zákoníku se pro případ, že peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoví náhradní trest odnětí svobody v trvání **10 (deseti) měsíců**.

obchodní společnost STARCOM INTERNATIONAL, s.r.o.,

Podle § 16 odstavec 1 zák. č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, k trestu **zrušení právnické osoby**.

obchodní společnost MEGASTAR World, s.r.o.,

Podle § 16 odstavec 1 zák. č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, k trestu **zrušení právnické osoby**.

Odůvodnění:

Po provedeném dokazování u hlavního líčení, kdy soud hodnotil provedené důkazy jednotlivě i v jejich souhrnu dle ust. § 2 odstavec 6 trestního řádu, soud zjistil a vzal za prokázaný skutkový stav a vinu všech obžalovaných tak, jak je popsáno pod body 1)-2) rozsudku shora.

Obžalovaný Daniel H. u hlavního líčení popřel, že by se vytýkaného jednání dopustil, přičemž poukázal na skutečnost, že problém ohledně zadržování nadměrných

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Obvodní soud pro Prahu 7 rozhodl samosoudkyně Mgr. Janou Miklovou v hlavním líčení konaném dne 1. března 2017 takto:

Obžalovaní

1) Kxxx Kxxx,

nar. xxx v xxx, trvale bytem xxx,

2) Axxx-Nxxx Oxxx,

nar. xxx v xxx, xxx, trvale bytem xxx,

3) Txxx, s.r.o.,

IČ: xxx, se sídlem xxx,

jsou vinni, že

obžalovaní Kxxx Kxxx, Axxx-Nxxx Oxxx, Txxx, s.r.o., IČ: xxx, společně s již pravomocně odsouzeným Mxxx Sxxx, nar. xxx, v souvislosti s podnikatelskou činností Txxx, s.r.o., přičemž obžalovaný Axxx-Nxxx Oxxx společnost Txxx, s.r.o. fakticky řídil a jménem společnosti na základě plných mocí také činil právní úkony, po předchozí domluvě s cílem uzavřít nájemní smlouvu k nebytovému prostoru v budově České pošty s.p. na adrese xxx, místnost xxxv prvním nadzemním podlaží:

dne 17.2.2016 v přesně nezjištěný čas, v xxx, na pracovišti České pošty státní podnik, Mxxx Sxxx, nabídl pracovníci Lxxx Mxxx, nar. xxx, pracující na pozici vedoucí týmu v oddělení Provozních

činností Praha, blíže neurčenou úplatu za to, pokud upřednostní v rámci řízení na pronájem nebytových prostor v budově České pošty s.p. na adrese xxx, místnost xxx v prvním nadzemním podlaží, společnost Txxx, s.r.o., IČ: xxx, přičemž při jednání sdělil, že "jeho obchodní partner pan (Axxx-Nxxx) Oxxx má velký zájem na získání pronájmu tohoto prostoru a pokud by Česká pošta uzavřela nájemní smlouvu právě s panem Oxxx bez výběrového řízení, tak jí pan Oxxx něco donese, neboť je velmi bohatý,"

poté se dne 11.4.2016 Mxxx Sxxx znovu dostavil za pracovníci České pošty s.p. Lxxx Mxxx na pracoviště České pošty s.p., na adrese xxx, a nabídl jí blíže nespecifikovanou finanční úplatu za to, že upřednostní u České pošty s.p. jakožto vedoucí týmu v oddělení Provozních činností Praha v rámci řízení na pronájem nebytového prostoru v budově České pošty s.p. na adrese xxx, právě společnost Txxx, s. r. o., IČ: xxx,

přičemž tento finanční úplatek Mxxx Sxxx – poté, co obžalovaný Kxxx Kxxx předal Mxxx Sxxx pokyn od Axxx-Nxxx Oxxx, aby pracovníci České pošty předal finanční úplatek – dne 13.04.2016 v době kolem 17:42 hodin, v xxx, pracovníci České pošty s.p. Lxxx Mxxx přesně specifikoval jako částku ve výši 50.000 Kč,

následně dne 14.4.2016, v době kolem 12:20 hodin v xxx, předal Mxxx Sxxx pracovníci České pošty s.p. Lxxx Mxxx bílou dopisní obálku obsahující finanční hotovost ve výši 50.000 Kč jakožto slíbený finanční úplatek, za který má upřednostnit společnost Txxx, s.r.o., IČ: xxx, se sídlem xxx, v rámci výběrového řízení prováděného Českou poštou s.p., IČ: 47114983, se sídlem Praha 1, Politických vězňů 909/4, na pronájem nebytových prostor v budově České pošty s.p., na adrese xxx, místnost xxx,

tedy: obžalování Kxxx Kxxx a Axxx-Nxxx Oxxx
jinému v souvislosti s podnikáním jiného poskytli úplatek,

obžalovaná Txxx, s.r.o.
jinému v souvislosti s podnikáním svým poskytla úplatek,

čímž spáchali

obžalování Kxxx Kxxx a Axxx-Nxxx Oxxx

přečin podplacení podle § 332 odst. 1, alinea druhá, trestního zákoníku,

obžalovaná Txxx, s.r.o.

přečin podplacení podle § 332 odst. 1, alinea druhá, trestního zákoníku, a podle § 7 zákona číslo 418/2011 Sbírky, o trestní odpovědnosti právnických osob,

a odsuzují se:

Obžalovaný Kxxx Kxxx

podle § 332 odst. 1 trestního zákoníku k **trestu odnětí svobody** v trvání **6 (šesti) měsíců**.

Podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 82 odst. 1 trestního zákoníku se výkon trestu podmíněně odkládá na **zkušební dobu** v trvání **30 (třiceti) měsíců**.

Podle § 67 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, § 68 odst. 1, 2 trestního zákoníku se obžalovanému ukládá **peněžitý trest** ve výši 100 (sto) denních sazeb, kdy denní sazba činí 1.000 Kč, celkem tedy ve výši **100.000 Kč** (sto tisíc korun českých).

Podle § 69 odst. 1 trestního zákoníku se pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoví náhradní trest odnětí svobody v trvání 6 (šesti) měsíců.

Obžalovaný Axxx- Nxxx Oxxx

podle § 332 odst. 1 trestního zákoníku k **trestu odnětí svobody** v trvání **6 (šesti) měsíců**.

Podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 82 odst. 1 trestního zákoníku se výkon trestu podmíněně odkládá na **zkušební dobu** v trvání **36 (třicet šest) měsíců**.

Podle § 67 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, § 68 odst. 1, 2 trestního zákoníku se obžalovanému ukládá **peněžitý trest** ve výši 200 (dvou set) denních sazeb, kdy denní sazba činí 1.000 Kč, celkem tedy ve výši **200.000 Kč** (dvě stě tisíc korun českých).

Podle § 69 odst. 1 trestního zákoníku se pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoví náhradní trest odnětí svobody v trvání 8 (osmi) měsíců.

Obžalovaná Txxx, s.r.o.

podle § 18 odst. 1, 2 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, k **peněžitému trestu** ve výměře 60 (šedesát) denních sazeb, kdy denní sazba činí 5.000 Kč, celkem tedy ve výši **300.000 Kč** (tři sta tisíc korun českých).

Odůvodnění

Po dokazování provedeném v hlavním líčení konaném ve dnech 11.1.2017, 23.1.2017, 13.2.2017, 20.2.2017 a 1.3.2017 Obvodní soudu pro Prahu 7 bez pochybností dospěl k závěru, že obžalovaní **Kxxx Kxxx, Oxxx Axxx Nxxx** a **Txxx s.r.o.**, spolu s již pravomocně odsouzeným **Mxxx Sxxx** (odsouzen trestním příkazem ze dne 31.10.2016 pod s. zn. 39T 121/2016, jež nabyl právní moci dne 6.12.2016), po předchozí domluvě, s cílem získat nájem lukrativních prostor v budově České pošty s.p. v **xxx** bez výběrového řízení a navzdory případným nabídkám jiných subjektů nabídli a následně poskytli pracovníci České pošty s.p. **Lxxx Mxxx**, vedoucí týmu v oddělení Provozních činností Praha, částku 50.000 Kč jako úplatek za to, že nájemní smlouva na předmětné nebytové prostory bude uzavřena bez výběrového řízení s **Txxx s.r.o.**

Obžalovaná **Txxx s.r.o.** je formálně společností vlastněnou **Axxx Sxxx Oxxx, xxx** obžalovaného **Axxx Nxxx Oxxx**, kdy také shora jmenovaný **xxx** je formálně jednatelem společnosti (jako jednatel je zapsán v obchodním rejstříku), fakticky je a v rozhodné době byla však společnost ovládána výlučně obžalovaným **Axxx Nxxx Oxxx, Axxx Nxxx Oxxx** rozhodoval v zásadních, strategických obchodních otázkách, výlučně měl v rukou obchodní vedení společnosti, přijímal nové zaměstnance, rozhodoval o rozšíření sítě směnárny, na základě plné moci činil jménem společnosti veškeré právní úkony (kdy bylo prokázáno, že některé úkony učinil tak, že na smlouvy a další listiny padělal podpis svého **xxx Axxx Sxxx Oxxx** – viz níže), společnost fakticky řídil, atd., kdy ve vztahu ke společnosti – nahlíženo skrze formální rejstříky a evidence – nikterak oficiálně nefiguroval, stál v pozadí jako šedá eminence, od 31.3.2016 není ve společnosti ani formálně zaměstnán.

Příloha č. III – podklady pro výpočet ukazatelů, zdroj: rozvahy a výkazy zisku a ztráty obchodních závodů z let 2014, 2015, 2016

STARCOM INTERNATIONAL s. r. o.	2014	2015	2016
aktiva celkem	84175	76441	52319
výsledek hospodaření za účetní období	-5186	-2618	
oběžná aktiva	76860	70216	47081
zásoby	17733	11259	693
krátkodobé závazky	14179	12095	25719
krátkodobé bankovní úvěry	36269	36735	0
cizí zdroje	50448	48830	25719
MEGASTAR World s. r. o.	2014	2015	2016
aktiva celkem	15603	11633	8953
výsledek hospodaření za účetní období	-4483	-3783	-2536
oběžná aktiva	14929	11629	8953
zásoby	6386	3374	958
krátkodobé závazky	10090	9885	14865
krátkodobé bankovní úvěry	5000	5036	0
cizí zdroje	15090	14921	14865
TEXEN s.r.o.	2014	2015	2016
aktiva celkem	12908	23258	28921
výsledek hospodaření za účetní období	3307	2297	4276
oběžná aktiva	10054	20608	26191
zásoby	0	0	0
krátkodobé závazky	7921	16206	17785
krátkodobé bankovní úvěry	674	440	0
cizí zdroje	8595	16646	18032